Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ҒАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 25 сентябрь 1969 йил, пайшанба ● № 224 (14.387). ● Баҳоси 2 тийин.

Сурхондарё областидаги «Таллимарон» совхозининг пахтакорлари бу йил ҳар гектар ердан 30 центнердан ҳосил олиш ва давлатга 8700 тонна «оқ олтин» сотиш ҳақида сўз беришган. Совхознинг барча бригадаларида етиштирилган мўл ҳосилни териш ва давлатга топшириш қизғин давом этяпти. Суратда: бўлим агрономи Рўзи Қурбонов (чапда) ва илғор бригада бошлиғи Тешабой Эргашевлар тайёрлов пунктига жўнатиладиган пахтани текшириб кўришяпти.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ).

Ленинча меҳнат вахтасида

ТЕРИМ ИЛҒОРЛАРИГА ТЕНГЛАШАЙЛИК!

ОРЗИХОН Исмоилова Ленин районидаги «Социализм» колхозининг илғор теримчиси. У мавсумда 14 тонна «оқ олтин» териш мажбуриятини олган. Ҳар куни хирмонга 120-130 килограммдан пахта териб тўкяпти. Суратда: О. Исмоилова пахтазорда. Т. Ҳасанов фотоси.

ҒОЛИБЛАРГА БАЙРОҚЛАР ТОПШИРИЛДИ

Пахта териш ва уни давлатга топшириш суръатини кучайтиришда яхши натижаларга эришиб, республика областлари ва районлари ўртасидаги социалистик мусобақада ғолиб чиққанлиги учун Бухоро областига ва шу областнинг Шофиркон районига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроқлари берилган эди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Н. М. Матчонов кўчма Қизил байроқни Бухоро области вакилларига тантанали равишда топширди. Область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоев байроқни қабул қилиб оларкан, Бухоро меҳнаткашлари зафар байроғини ўз қўлларида сақлаб қолиш учун пахта йиғим-терими суръатини янада кучайтирадилар, дефолиацияни қисқа муддатда сифатли қилиб ўтказадилар деб, республика партия ва ҳукуматини ишонтирди.

Шофиркон районига ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи топширилди.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

* * *

Қашқадарё области пахтакорлари кейинги ўн кунликда пахта топшириш бўйича юқори кўрсаткичларни қўлга киритган эдилар. Уларнинг меҳнати муносиб тақдирланди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё областига берилди.

Куни кеча республика кўчма Қизил байроғини топшириш маросими бўлиб ўтди. Область қишлоқ хўжалик ходимлари активи йиғилишида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари ўртоқ А. С. Абдалин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини Қашқадарё областига топширди. Байроқни область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғойибов ва область ижроия комитетининг раиси И. Жалилов ўртоқлар қабул қилиб олдилар.

Шунингдек, Косон ва Қарши районларига, «Косон» совхозига ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроқлари топширилди.

П. ГАДОЕВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ҳамид ҒУЛОМ.

ЧАНОҚ

Иккала қўлимда икки кафт
тупроқ,
Бири—оддий тупроқ,
бири—каромат.
Иккала қўлимда иккита чаноқ,
Бири — оддий чаноқ,
бири—аломат.

Тупроқни ағдариб тоғ-тоғ
уярлар
Топгунча мўъжиза маъдан
мисқолин.
Манов қўлимдаги бир чаноқ
гавҳар
Заррага жамланган қудрат
мисоли.

Ярқ этиб порлади: бўлиқ,
қўшалоқ.
Деҳқонлар унга ном берганлар
Бахт деб,
Фасллар беқарор, қаттиқ,
шошалоқ,
Аммо халқ астойдил курашди
Аҳд деб.

Ярқ этиб порлади аввал биттаси,
Кейин миллиард-миллиард эзгу
чаноқлар.
Бирдан нурга тўлди пахта
даласи,
Дафъатан ёнгандай тиниқ
чироқлар.

Табиий: рақамлар бошланар
нолдан,
Кейин бир,
кейин ўн,
кейин юз!
Фақат,
Шубҳа ғуборини йўқотинг
дилдан,
Ватан шайдолари, кўрсатинг
ғайрат!

Бешта бармоқ билан бир кафт
пахтани
Олган чоғингизда шуни
ўйлангки,
Бу меҳнат — жафокаш жаҳон
бахтининг
Истиқболи учун одамзод жанги!

Чаноқдэ жим кулган оддий
момиқмас,
Ўзбекнинг қардошлик ҳиммати,
қарзи;
Шу бир кафт тоза нур —
толмас, толиқмас
Оташин қалбларнинг эътиқод
рамзи.

Бу ҳосил чиндан ҳам эртакдай
кўркам:
Бир зумда — ракета,
бир зумда—газмол.
Шундандир гўзаллик,
фаровонлик ҳам,
У шундай беқиёс, шундай
сўзамол.

Бир чаноқ нурини қилиб
томоша,
Юртдошим,
шуни ҳам яхши ўйлангки,
Ярим аср оша,
довонлар оша
Унда порлагандир Октябрь
тонги!

Шу чаноқ,
мисоли мангу сўлмас гул,
Фахру ғурур бўлиб озод
элимга,
Юз йиллик тантана —
шодиёна кун
Совға бўлиб борар улуғ
Ленинга!

ҒАЛАБА ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Самарқанд область Хатирчи районидаги Ленин номли колхознинг Рашид Қурбонов бошлиқ бригада аъзолари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш юзасидан бошланган мусобақага қўшилиб, дастлабки натижани қўлга киритдилар.

Бригада аъзолари давлатга пахта сотиш йиллик планини муддатидан илгари — 22 сентябрда беш иш кунида бажардилар. Мавжуд 40 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 12 центнердан ҳосил кўтарилди. Топширилган 52 тонна пахтанинг ҳаммаси юқори сортлар билан қабул қилинди. Бригада аъзолари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга қўшимча равишда яна ҳар гектар ердан 15 центнердан «оқ олтин» топшириш мажбуриятини олдилар.

ШОЙМАРДОН ҚУДРАТОВ ИЗИДАН

КЕЛИНГ, МУСОБАҚАЛАШАМИЗ!

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТЬ, КОСОН РАЙОНИДАГИ «КОСОН» СОВХОЗИНИНГ МЕХАНИК ҲАЙДОВЧИЛАРИ ХОНКЕЛДИ ХОЛИҚОВ ВА ДИЛМУРОД ЯХШИБОЕВ ЎРТОҚЛАРГА ОЧИҚ ХАТ

Қадрли ҳамкасб дўстлар! Улуғ айём — Ленин юбилейи тобора яқинлашмоқда. Мана шундай шарофатли йилда Сизларга очиқ хат билан мурожаат қилишга журъат этдик. Сизларни мусобақага чақиришга бизларни республикада хизмат кўрсатган механизатор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, чўл лочини Шоймардон Қудратовнинг ватанпарварлик ташаббуси руҳлантирди.

Шоймардон Қудратов республикамизнинг барча меҳнаткашларига «Пахтакор, жасорат кўрсат!» деган очиқ хат билан мурожаат этиб, бу йилги пахта ҳосилини қисқа муддатда уюшқоқлик билан йиғиб-териб олишга даъват қилди. Унинг **«Пахта теримида ҳар бир дақиқанинг қадрига етайлик, пахта териш машиналарининг икки сменада ишлатилишини таъминлайлик, кўпминг килограммчи теримчилар ҳаракатини кенг авж олдирайлик, пахта теримини шундай уюштирайликки, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съездига борган республикамиз вакиллари партия билан ҳукуматга Ўзбекистоннинг 4 миллион 100 минг тонна «оқ олтин»и тайёр деб айта олсинлар»** деган сўзлари ҳаммамизнинг жанговар ҳаракат дастуримиз бўлиб қолди.

Биз Шоймардон Қудратовнинг ватанпарварлик ташаббусига якдиллик билан қўшилдик. Бу чақириқдан руҳланган механик-ҳайдовчилар, комплекс механизациялашган бригадаларнинг аъзолари пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан қисқа муддатда ўтказиш юзасидан ўз устларига оширилган аниқ мажбуриятлар олмоқдалар.

Комплекс механизациялашган, хўжалик ҳисобида нарядсиз ишлаётган бригадамиз коллективи ҳамма нарсани миридан-сиригача қайта ҳисоблаб чиқди. Биз бу йил 40 гектар майдоннинг ҳар гектаридан илгариги мажбуриятимиздаги 45 центнер ўрнига 50 центнердан ҳосил олишга, пахтанинг ҳаммасини машинада теришга, биринчи теримдаёқ гектаридан 35 центнердан ҳосил олиб, планни 6-7 кунда бажаришга қарор қилдик. Мен ўзим ўтган йили «Ўзбекистон» маркали агрегат билан 407 тонна пахта терган эдим. Бу йил эса унинг бункеридан 500 тонна пахта тўкиш учун ҳаракат қиламан.

Биз оилада 10 кишимиз. Олти ака-ука, ҳаммамиз механизатормиз. Катта акаларим Омоншукур, Худойшукур ва Абдишукурлар механик-ҳайдовчи, укам Абдураим эса тракторчи бўлиб ишлайди. Менинг ёшим 25 да. Оиламиз механизаторлардан иборат бўлгани учун ёшлигимданоқ менда машинага ҳавас туғилди. 15 ёшимда трактор рулига ўтирдим. 1964 йили механик-ҳайдовчилик касбини ҳам ўргандим. Ўша йили «ХВС-1,2» маркали агрегат билан 160 тонна, ундан кейинги йилларда 250-270 тоннагача пахта тердим. 1967 йилда «ХТ-1,2» маркали машинада 300 тоннадан ортиқ пахта теришга муваффақ бўлдим.

Бу йил барча ишларни машиналар ёрдамида бажардик. Бригадамизда 5 киши бўлиб, уларнинг 4 таси сувчи, мен эса механизаторман. Коллективимиз об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги сабабли юз берган қийинчиликларни мардонавор енгиб, мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлди. Биз пахтанинг таннархини арзонлаштириш мақсадида сон учун эмас, балки сифат учун курашдик. Ғўзани узунасига 4 марта, кўндалангига 3 марта культивация қилдик, уч марта озиқлантириб, беш марта суғордик. Сувчиларимиз Жума Назаров, Абдураҳмон Жумақулов, Ҳазратқул Холмуродов ва Сафар Эшонқуловлар чинакам қаҳрамонлик кўрсатишди. Улар ҳар бир туп ғўзанинг қониб сув ичишини, серҳосил бўлишини таъминладилар.

Дефолиацияни аъло даражада ўтказиб бўлдик. Гражданҳаво флотининг учувчилари бизга жуда катта ёрдам беришди. Улардан миннатдормиз. Яна уч-тўрт кундан сўнг ғўзанинг барги батамом тўкилади. Сўнгра терим машинасини ишга туширамиз. Агрегатнинг тўхтовсиз ишлаши учун ҳамма нарсани тахт қилиб қўйдик: пайкалларни бегона ўтдан тозалаб, машина айланадиган жойларни текисладик, йўл-кўприкларни тузатдик. Хуллас, теримга ҳеч нарса халақит бермайдиган бўлди.

Бригадамизда одам бошига камида 40 тоннадан пахта етиштиришга аҳд қилганмиз. Бир центнер пахтанинг таннархини ўтган йилдагидан 4 сўм арзонлаштириб, 20 сўмга туширамиз. Теримнинг чўзилишига йўл қўймаймиз. Етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини 20 октябргача йиғиб оламиз. Октябрь байрамигача эса кузги шудгорни тўла тугаллаймиз.

Мен 1965 йилда Валентин Тюпко ҳузурида бўлиб, «Ўзбекистон» маркали агрегатни синаш ишларида 20 кун қатнашдим ва бу машинанинг тилини обдон ўрганиб олдим. Бригадамиздаги ҳосилни териб бўлгач, бўлимимиздаги бошқа бригадаларнинг пахтасини теришга ёрдамлашаман. Раҳбарларга шу ҳақда сўз бердим.

Менинг тенгдошим, мусобақадошим ва сафдошим, ўтган йили «Ўзбекистон» маркали агрегат билан 376 тонна «оқ олтин» терган Холмўмин Сафаров сизларга мактуб ёзаётганлигимни эшитиб, ҳузуримга келди. «Мен ҳам бу йил машинам бункеридан 400 тонна пахта тўкишга сўз бераман. Косонлик дўстларимни беллашишга чақираман. Менинг имзомни ҳам очиқ хат тегига қўйишингни сўрайман» деб қатъий туриб олди. Биз иккимиз бир йилда «зангори кема» рулига ўтирганмиз. 1967 йилда ҳар иккимиз ёш механизаторларнинг республика слётига, сўнгра Москвага виставкага бориб келганмиз. Бундан роса икки йил олдин терим мавсуми бошланиш олдидан иккимиз бир кунда партияга кирганмиз. Бизни совхоздагилар Ҳасан-Ҳусанлар дейишади. Шунинг учун ҳам биродаримнинг илтимосини рад эта олмадим. У ҳам ушбу хатга имзо қўйди.

Биз ишлаётган биринчи бўлим ишчилари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига 750 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил олиш учун курашяптилар. Ўтган йили эса 39,7 центнердан ҳосил олинган эди. Бу йил бўлим давлатга 3375 тонна «оқ олтин» сотади. Бунинг бир қисми ингичка толали пахта бўлгани учун ҳосилнинг 70 проценти машинада терилади.

Совхозимиз коллективи шу қутлуғ йилда 3300 гектар майдоннинг ҳар гектаридан давлатга 40 центнердан — жами 12 минг тонна «оқ олтин» сотиш мажбуриятини олди. Дала гвардиячиларимиз мавжуд 90 та «зангори кема» бункеридан 7000 тонна пахта тўкишга сўз бердилар. Барча механизаторлар мавсумда 200-250 тоннадан, бир қатор илғор механик-ҳайдовчилар эса 300 тоннагача пахта териш мажбуриятини олишган. Бизда механизаторларга ҳақ тўлаш тўғри йўлга қўйилганлиги ва моддий манфаатдорлик принципларига қатъий амал қилинаётганлиги туфайли меҳнат унумдорлиги тўхтовсиз ошиб бормоқда. Ўтган йили илғор механик-ҳайдовчилар ва кўпчилик комплекс механизациялашган бригада ва звено бошлиқларининг ўртача ойлик иш ҳақи 370 сўмдан 420 сўмгача етди.

Бу йил август ойининг бошида бизга келган қўшни Қашқадарё область ўзаро текшириш бригадаси составида «Косон» совхозининг директори ўртоқ И. Тошқулов ҳам бор эди. Ўртоқ Тошқулов ғўзамизни кўздан кечириб, кўпгина фойдали маслаҳатлар берган ва бизнинг илғор механизаторларимизни «Косон» совхозининг пешқадам механик-ҳайдовчилари билан беллашишга таклиф қилган эди.

Қадрли дўстлар! Ана шу таклифга биноан ва ҳамкасбимиз Шоймардон Қудратов ташаббусидан руҳланиб, биз сизларни Ленин юбилейи шарафига мусобақалашишга, республикамизнинг улкан хирмонига баракали ҳисса қўшишга чақирамиз. Ишларингизга муваффақият тилаймиз. Хатимизга жавоб кутамиз, ҳамкасб дўстлар.

Абдусаттор ҚУРБОНОВ,
Жарқўрғон районидаги «Сурхон» совхозининг комплекс-механизациялашган бригадаси бошлиғи, механик-ҳайдовчи.

Холмўмин САФАРОВ,
совхоз биринчи бўлимининг механик-ҳайдовчиси.

ДЕФОЛИАЦИЯ ҚИЛИНГ!

Ўзбекистон ССР областларида ғўзани дефолиация қилишнинг бориши тўғрисида 1969 йил 24 сентябрга бўлган маълумот.

(гектар ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — дефолиация қилинган майдон, учинчи стун — мажбуриятнинг бажарилиш проценти.

Қашқадарё	42417	70.7
Сурхондарё	53360	59.3
Хоразм	26659	53,3
Тошкент	66954	51.1
Бухоро	53108	48.3
ҚҚ АССР	44185	40,2
Сирдарё	67680	30,6
Самарқанд	11894	11,9
Андижон	8108	9.0
Наманган	4990	7.6
Фарғона	4747	4,7
Республика бўйича:	384102	34,1

4.100.000

24 сентябрь

(Планга нисбатан процент ҳисобида)
1-стун — областлар; 2-стун—бир кунда; 3-стун—мавсум бошидан буён; 4-стун—бир кунда машинада терилгани; 5-стун—мавсум бошидан буён машинада терилгани.

Қашқадарё	1,52	12,85	0,47	1.13
Бухоро	1,09	9.43	0,14	0,34
Сурхондарё	0.91	8.26		
Фарғона	0.72	4,37	0,01	0,03
Наманган	0,61	3,37		
Андижон	0.35	3.35		
Тошкент	0.40	2,08		
ҚҚ АССР	0.42	1,81		
Самарқанд	0,55	1.43		
Хоразм	0,46	1.40		
Сирдарё	0,09	0,23		
Республика бўйича:	0,60	3,98	0,03	0,07
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Қашқадарё	1.28	9.89		
Сурхондарё	0,75	9,28		
Бухоро	0,02	0,15		
Республика бўйича:	0.73	7,61		

ТОННА УЧУН

ҚАШҚАДАРЁ ПОЛИЗЧИЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Қашқадарё областининг полизчилари давлатга қовун, тарвуз сотиш йиллик планини бажардилар. Етти минг тоннадан зиёд—ўтган йилнинг шу давридагига қараганда уч баравар кўп қовун-тарвуз сотилди. Оренбург области, Бошқирдистон АССР ва Узоқ Шарққа сал кам минг тонна ширин-шакар қовун, тарвуз жўнатилди. (ЎзТАГ).

ИККИ ЗВЕНО РАПОРТИ

АНДИЖОН. (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Ленин районидаги «Коммунизм» колхозининг Акбарали ота Қодиров бошлиқ звеноси 10 гектар майдоннинг ҳар гектаридан давлатга 26 центнердан пахта сотиб, планни Андижон областида биринчи бўлиб бажарди. Звено аъзолари даладаги ҳосилни чамалаб кўриб, ҳар гектар ердан яна 14 центнердан пахта олиш ва ҳосилдорликни 40 центнерга етказиш ҳақида ваъда беришди.

Колхознинг Абдуманноп Ҳошимов бошлиқ звеноси ҳам маррага етди. 5 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ҳозирнинг ўзидаёқ 30 центнердан пахта териб олинди. Звено коллективи ҳосилдорликни 50 центнерга етказиш мажбуриятини олди.

А. ҚУРОНБОЕВ.

Шоймардон Қудратов теримга тушди

КОМСОМОЛОБОД, (ЎзТАГ). Республиканинг таниқли механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Шоймардон Қудратов пахта теримига тушди. У Сурхондарё областидаги «Советобод» совхозининг далаларига тўрт қаторли «Ўзбекистон» машинасини чиқарди. Илғор механик-ҳайдовчи сал кам бир иш кунида 12 тонна пахта терди.

Яқинда Шоймардон Қудратов Ўзбекистон пахтакорларига мурожаат қилиб, пахта теримини қисқа муддатларда тамомлашга даъват этган эди. Республика миқёсидаги мусобақа ташаббусчисининг мурожаати деҳқонлар меҳнат ғайратини янада ошириб юборди. Шоймардон Қудратовнинг ўзи В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига машинада 550 тонна—бултур ўзи эришган рекорд кўрсаткичдан 22 тонна кўп пахта териб бериш мажбуриятини олди.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР. Улкан Тахиатош гидроузели қурилиши учун темир-бетон буюмлари ишлаб чиқарувчи завод ишчи инженер-техник ходимлари фидокорона меҳнат қилиб, гидроузел бинокорларини керакли қурилиш материаллари билан муттасил таъминлаб келишаётир. Заводда 1.6 диаметрли узунлиги 8 метрдан иборат бўлган темир-бетон дамбалар ишлаб чиқариш қизғин боряпти. Бу, гидроузел қурилиши ишига барака киритяпти. Суратда: тайёр маҳсулот қурилиш объектига жўнатилаётган пайт.

Н. Ключиев фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ФОТОЛАВҲАЛАР

Партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари

ДОКЛАД ВА НОТИҚЛАР

Қўрғонтепа районидаги Энгельс номли колхоз илгари кам ҳосилли хўжаликлардан эди. Кейинги 2—3 йил ичида колхоз илғорлик сари дадил қадам ташламоқда. Буни ўтган йилнинг натижаларидан ҳам билса бўлади. Гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» етиштирилди. Бу, 1967 йил пахта ҳосилдорлигидан гектар бошига 4.5 центнердан кўп демакдир.

Бундай муваффақиятларга қандай эришилаётир? Ютуқларни мустаҳкамлаш учун нималар қилиш лозим. Яқинда бўлиб ўтган колхоз партия ташкилоти ҳисобот-сайлов йиғилишида ана шу саволларга жавоб беришга ҳаракат қилинди.

— Қўлга киритилаётган ютуқларда, — деди ҳисобот доклади қилган колхоз партия комитетининг секретари С. Ҳамробов, — коммунистларнинг салмоқли ҳиссалари бор. Чунки хўжаликда улар қатнашмаган бирор тармоқ йўқ.

КПСС Уставида партиянинг асоси бошланғич ташкилот эканлиги таъкидланган. Дарҳақиқат шундай. Колхозда 18 та цех ва бригада партия ташкилотлари бор. Улар кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашда, ишлаб чиқаришдаги ютуқларни кўпайтириш билан бирга, нуқсонларни сезиб, уларнинг олдини олишда партия комитетига яқиндан ёрдам бераётир.

Цех партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишлари юксак савияда ўтди. Музокараларда 70 дан ортиқ коммунист ва партия аъзолигига кандидатлар сўзга чиқдилар. Улар эришилган натижаларни, ишдаги камчиликларни чуқур таҳлил қилдилар. Цех партия ташкилотлари секретарлигига тажрибали ва ишчан кишилар сайланди.

Ҳисобот даври ичида партия сафига 9 киши қабул қилинди. Ҳозир колхоз партия ташкилоти ҳисобида 148 коммунист ва КПСС аъзолигига кандидат бор. Улар муҳим участкаларда ўзларининг бутун кучларини, билимларини ва ташкилотчилик қобилиятларини коммунистик мўл-кўлчиликни тобора кўпайтириш ишига сарфламоқдалар.

Коммунист ишлаб чиқаришда авангард бўлмоғи, бошқаларни ўз орқасидан эргаштирмоғи керак. Партия ташкилоти ана шу фазилатни ҳар бир коммунистда шакллантирмоқ учун ташкилий-тарбиявий, оммавий-сиёсий ишларни йўлга қўйди. Чунончи, йиғилишлар ўз вақтида ўтказилди. Уларда айрим коммунистларнинг иш фаолияти, қарорнинг ижроси, КПСС Устави талабларининг бажарилиши каби муҳим масалалар муҳокама этилди. 30 сиёсий ташкилотчи, 20 сиёсий ахборотчи, 50 дан ортиқ агитатор ҳамда «Билим» жамияти қишлоқ группасининг аъзолари омма орасида катта тушунтириш ишлари олиб бормоқдалар. Совет давлатининг ички ва ташқи сиёсати, партия ва ҳукуматимизнинг қарорлари, меҳнатни илмий ташкил этиш, иқтисод ва тежамкорлик, бурч, масъулиятга доир масалалар идеология фронти солдатларининг жанговар темасига айлантирилди.

Бундан ташқари, ўтган ўқув йилида 5 жойда марксизм-ленинизм асослари мактаби, 1 жойда доимий ҳаракатдаги семинар ташкил этилиб, уларга 128 коммунист ва активлар жалб этилди. Машғулотлар юксак савияда ўтказилди. Бу, коммунистларнинг чиниқишида катта роль ўйнади.

Мазкур тадбирлар ўз самарасини кўрсатди. Коммунистлар ўзларига топширилган вазифаларни масъулият сезган ҳолда бажарадиган бўлиб қолишди.

Бироқ, партия ташкилоти ҳисобида турувчи ҳамма коммунистлар топширилган иш учун жавобгарликни бирдай ҳис этаётирлар деб бўлмайди.

Собиқ ферма мудири К. Рўзиев ва зоотехник С. Каримов ўртоқларга чорвачиликнинг тақдири ишониб топширилган эди. Афсуски, улар ишончни тўла оқламадилар. Бултур қўзи олиш плани бажарилмади. Бир центнер гўштнинг таннархи 110 сўм ўрнига 140 сўмга тушди.

Доклад юзасидан қизғин музокаралар бўлди. Нотиқлар докладни тўлдирдилар. Биринчи бўлиб минбарга 14-бригада бошлиғи А. Қодиров кўтарилди.

— Колхозимиз машъал «Савай» совхози билан ён қўшни, — деди у. — демак, совхознинг жуда бой тажрибаси билан танишиш учун бизда бошқаларга нисбатан имконият катта. Биз бундан фойдаланаётирмиз. Айниқса, группа усулида бир меъёрда сув тараш, пахтачиликни комплекс механизациялаш борасидаги қўшнимизнинг тажрибалари бизга қўл келаётир.

Ўтган йили гектаридан 27.5 центнер ўрнига 35.5 центнердан «оқ олтин» етиштирдик. Бу ютуқда, шубҳасиз, савайликларнинг дўстона маслаҳатлари катта фойда берди. Бироқ ана шундай қимматли тажрибалар бошқа бригадаларда кенг оммалаштирилмаётир.

Маданий-маиший ишлар бўйича колхоз правлениеси раисининг ўринбосари Қ. Собирова коммунистлар сафи хотин-қизлар ҳисобига кам ўсаётганлиги, аёлларни раҳбарлик лавозимларига кўтариш талабга жавоб бермаслигини айтди. 16 та далачилик бригадаларининг бирортасига аёллардан бошлиқ йўқ. Шунингдек, улар ҳисоб-китоб ишларига жалб этилмаганлиги ачинарли бир ҳолдир, — деди нотиқ.

— Ферма партия ташкилоти, — деди зоотехник С. Каримов. — ўз олдига қўйилган жанговар вазифани тўла бажармаяпти. У айрим жиддий масалаларни четлаб ўтаётир. Масалан, қишловни чўпонларимиз Ёзёвонда ўтказадилар. Лекин у ерда чорвадорлар учун маданий-маиший шароит яратилмаган. Бунинг устига қўйларга иссиқ қўралар қуришга ҳалигача киришилмаяпти. Мавжуд чорва биноларини ремонт қилиш иши билан ҳам ҳеч ким шуғуллангани йўқ. Колхоз партия комитети ферма партия ташкилотининг фаолиятини кучайтиришга амалий ёрдам бериши керак.

Ҳисобот-сайлов йиғилишида район партия комитетининг биринчи секретари Қ. Авазматов қатнашди ва нутқ сўзлади.

Йиғилишда камчиликларни тугатишга қаратилган қарор қабул қилинди ва партия комитетининг янги состави сайланди.

Н. АБДУКАРИМОВ.

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Республикамиз район ва шаҳарларида доҳий Ленин юбилейи шарафига ёш ишчиларнинг техник ижодкорлиги кўриги давом этяпти. Бундан кўзда тутилган мақсад — саноат корхоналарида ишлаётган комсомол-ёшларнинг коммунистик меҳнатга бўлган эътиқодини, ижодкорлигини янада ошириш, кўрик-мусобақа ғолибларини аниқлаб уларни муносиб тақдирлашдир.

«Ёшлар маҳорати ва изланиши — Ленин юбилейига» шиори остида ўтказилаётган бу кўрик-мусобақа Тошкент шаҳар саноати корхоналарида ҳам қизғин тус олди. Шаҳримиздаги тўқимачилик саноати машинасозлиги заводида ёш токарлар ўртасида ўтказилган кўрикда биринчи ўринни шу корхонадаги 2-инструментал цехининг 5-разрядли токари А. Латипов эгаллади. У 40 минутда тайёрланиши лозим бўлган детални 20 минутда тайёрлади. Иккинчи ва учинчи ўринларни Г. Бакиновский («Ташавтомаш» заводи) ва П. Ляпин (Тошкент тўқимачилик саноати машинасозлиги заводи) ўртоқлар олишди.

Турли касбдаги ишчи ёшларнинг техник ижодкорлиги кўриги давом этяпти.

М. МИРЗАЕВ,
С. ХОЛМАТОВ.

Тошкент экскаватор-ремонт заводи коллективи доҳий юбилейига муносиб туҳфа ҳозирлаш учун янада ғайрат кўрсатиб ишлаётир. Корхона илғор слесари В. Сергеев смена топшириғини 130—140 процент уддалаб, кўпчиликка ибрат бўляпти. Суратда: В. Сергеев.

А. Тўраев фотоси.

САМАРҚАНДДА ХАЛҚАРО СИМПОЗИУМ

Самарқанднинг кенг кўчаларидаги катта тантана—Самарқанднинг 2500 йиллиги яқинлашиб келаётганлигидан дарак берувчи плакатлар ёнига темурийлар даврининг санъатига бағишлаб чақирилган халқаро симпозиум қатнашчиларига қарата табрик сўзлари ёзилган транспарантлар ҳам қўйилган.

Симпозиумни ЮНЕСКО Марказий Осиё маданиятини ўрганиш программасига мувофиқ ўтказмоқда. Симпозиумда қатнашмоқ учун Шарқ халқлари тарихи ва маданияти проблемаларини ўрганиш билан шуғулланувчи чет эллик таниқли олимлар Самарқандга келишди. Улар орасида Афғонистон, Ҳиндистон, Эрон, Туркия, Монголия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Венгрия, Буюк Британия, АҚШ, Франция, Ғарбий Берлин, Финляндия, Германия Федератив Республикаси олимлари бор. Бошқа чет эл мамлакатлари илмий ташкилотлари вакилларининг келиши кутилмоқда. Симпозиумда Москва, Ленинград, кўпгина иттифоқдош ва автоном республикалар илмий коллективлари ва ташкилотларидан вакил бўлган совет олимларининг катта группаси қатнашмоқда.

Самарқанддаги опера ва балет театри байрам либосида. 23 сентябрь кечқурун бу ерда халқаро анжуман ўз ишини бошлади. Бу ерга чет эллик мутахассислар ва мамлакат олимлари билан бирга симпозиумга жуда катта қизиқиш билан қараётган Самарқанд жамоатчилигининг кўпдан-кўп вакиллари ҳам келишди.

ЮНЕСКО вакили, фан доктори Л. И. Мирошников кириш нутқи сўзлаб симпозиумни очди. У, олимларнинг халқаро учрашуви муҳим аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтди. Бу учрашув Самарқандда — Ўрта Осиёнинг қадимги маданий марказида, улуғвор архитектура иншоотлари, темурийлар даврининг қимматли ёдгорликлари тўпланган ва эҳтиёт қилиб сақланаётган, Шарқ халқлари яратган маданий ёдгорликларни ўрганиш юзасидан катта ишлар олиб борилаётган шаҳарда ўтказилаётганлиги эътиборга ғоят сазовордир.

СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг директори, академик Б. Ғ. Ғафуров Марказий Осиё маданиятини ўрганувчи Совет комитети номидан симпозиум қатнашчиларига қарата табрик сўзлари билан мурожаат қилди. У ЮНЕСКОнинг Марказий Осиё маданиятини ўрганиш юзасидан тузган программаси олимларнинг халқаро ҳамкорлиги принципларига асосланганлигини, дунёнинг шу қисмидаги жаҳон маданияти умумий хазинасига жуда катта ҳисса қўшган Шарқ халқлари тарихи ва маданиятини чуқур ўрганишга ёрдам бериш принципларига асосланганлигини уқтиради.

Симпозиумнинг иши, Шарқ маданияти ва санъатини чуқур ўрганиш деб таъкидлайди Б. Ғ. Ғафуров илм, фанга ва билимга хизмат қилишидан ташқари, олимлар ўртасидаги алоқаларни ривожлантиради, мамлакатлар ўртасидаги ҳамжиҳатликни ривожлантириш, халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш манфаатларини, инсонпарвалик, тинчлик ва социал адолат юксак идеаллари учун кураш олиб боришдек олижаноб мақсадларни кўзда тутади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов халқаро симпозиум қатнашчиларининг фан ва тараққиёт йўлида самарали фаолият кўрсатишларини тилайди. Темурийлар даври санъати маданий меросини ўрганиш, дейди нотиқ, муҳим вазифадир, чунки халқ даҳоси, донишмандлиги ва улуғворлиги моддий маданият ёдгорликларида, музика ва тасвирий санъатда, илмий асарлар ва адабий асарларда акс этади. Халқларимизнинг санъатига фақат Совет Иттифоқи меҳнаткашларигина эмас, шу билан бирга, чет эллардаги маданият шинавандаларининг кенг доираси ҳам қизиқиб қараётганлиги бизни қувонтиради.

Архитекторлар халқаро союзи номидан СССР Архитекторлар союзи правлениесининг секретари архитектура доктори Ю. С. Яралов табрик сўзлари айтди.

Чет эллик олимлар бирин-кетин минбарга кўтарилади. Профессор С. К. Сарасвати (Ҳиндистон), А. Ҳ. Ҳабибий (Афғонистон), А. Г. Раадий (Эрон), Э. Эсин (Туркия), В. Елисеев (Франция), Б. Грэй (Буюк Британия), Р. Этингаузен (АҚШ), философия фанлари доктори Б. Брентьес (ГДР), Ф. Гезе (Венгрия) нутқ сўзлайдилар. Улар қадимий Самарқандда ўтказилаётган симпозиумга юксак баҳо бериб, ушбу учрашув бутун инсоният тараққиётининг манфаатлари йўлида турли мамлакатлар олимлари ўртасидаги ижодий алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга ёрдам беради, деб ишонч билдирадилар. Чет эллик олимлар симпозиумни яхши ташкил қилганликлари, меҳмондўстликлари учун совет ҳамкасбларига, шу жумладан Ўзбекистон олимларига самимий миннатдорчилик билдирадилар. Чет мамлакатларнинг вакиллари симпозиумнинг самарали ишлаши тўғрисида катта ғамхўрлик қилганликлари учун Совет Иттифоқи ҳукуматига, Ўзбекистон ҳукуматига, Самарқанд раҳбарларига ҳам шундай миннатдорчилик изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов Ўзбекистон ҳукумати номидан халқаро илмий анжуман қатнашчиларини самимий табриклайди. Ўзбек диёрида экансиз дейди у чет эллик меҳмонларга мурожаат қилиб, халқларимиз қадимий маданиятининг қимматли ёдгорликлари билан танишишингиз, бизда Шарқ халқлари бой маданий меросини ўрганиш ва сақлаш борасида қанчалик катта ишлар олиб борилаётганлигига ишонч ҳосил қилишингиз мумкин. Республика бўйлаб сафар қилаётганингизда бизнинг ўтмишимизнигина эмас, шу билан бирга бизнинг ҳозирги кунимизни, бизнинг келажагимизни, улуғ Ленин гениал ғоялари амалга оширилаётганлигининг ажойиб самараларини ҳам кўришингиз мумкин. Миннатдор ўзбек халқи Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини мамлакатимиздаги барча қардош халқлар билан биргаликда, бутун прогрессив инсоният билан биргаликда нишонлайди.

Симпозиумнинг биринчи кунида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов «Темурийлар даври Ўрта Осиё санъатининг вужудга келиши ва ривожланишининг тарихий негизлари тўғрисида»ги доклади тингланди.

Самарқанддаги халқаро Симпозиум бир неча кун давом этади.

Г. ЛИПШИЦ, В. ПОПОНДОПУЛО
ЎзТАГ махсус мухбирлари
Самарқанд шаҳри.

«КОСМОС-300» НИНГ ПАРВОЗИ

1969 йил 23 сентябрда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-300» учирилди. Космосда ўрнатилган илмий аппаратлар ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ космик фазони тадқиқ қилишни давом эттиради.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази йўлдошдан олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС).

АХБОРОТ

СУРХОНДАРЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

ТУҲФА

Сурхондарё областининг матлубот жамиятлари яқинда Қарағанда шахтёрлари учун 2000 тоннадан зиёд ширин-шакар қовун-тарвузлар ортилган эшелонларни жўнатиб юбордилар. Сурхондарёликларнинг бундай тортиғи Россия Федерациясининг жуда кўп шаҳарларига ҳам жўнатиб юборилди. Яқин кунларда яна юзлаб тонна қовун-тарвуз жўнатиш учун ҳозирлик кўриляпти.

Бундан ташқари, Амур области ва Магадан шаҳарларининг меҳнаткашлари учун 100 тоннадан ортиқ олма ва бошқа мевалар жўнатилди. Узоқ Шарқ аҳолиси яқин кунлар ичида сурхондарёликлардан 1000 тоннага яқин олма, нок олхўри ва бошқа мевалар оладилар. Москва ва Ленинград меҳнаткашларига қовун-тарвуз ва бошқа полиз маҳсулотларидан ташқари бир неча минг тонна сабзавот маҳсулотлари ҳам юборилди.

ЯЙЛОВГА СУВ КЕЛАДИ

Область яйловлари мелиорацияси трестига қарашли кўчма механизациялашган колонна коллективи яйловларга сув чиқариш мақсадида 70 километрли масофага водопровод қувурлари қуриш ишини бошлаб юборди. Бу ерда ҳар бири 5000 қўйни суғоришга мўлжалланган 17 та суғориш ҳовузлари қуриш иши ҳам жадал суръатлар билан боряпти.

РЕСПУБЛИКАДА БИРИНЧИ

«Жарқўрғоннефть» бошқармасига қарашли Амударё ҳавзасидаги янги нефть конларидан чиқарилаётган маҳсулоти махсус трубопроводларда кучли босим воситаси билан темир йўл станциясидаги нефть ортиш базасига етказиб бериш усули республикада биринчи бўлиб жорий этилди.

Бу янги усулга асосан қудуқлардан қазиб олинган нефть маҳсулотлари дастлаб қувурлар орқали босим кучи билан конлар комплексига ўрнатилган улкан ҳовузларга оқизилади.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАТЕРИАЛЛАРИМИЗ ИЗИДАН

«САБЗАВОТ ЧЎКИБ ҚОЛЯПТИ»

Тошкент область Калинин район партия комитети хабар қилади:

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 3 сентябрь сонида босилган «Сабзавот чўкиб қоляпти» сарлавҳали танқидий мақола 11 сентябрь куни райкомнинг колхоз раислари, совхоз директорлари, партия ташкилотлари секретарлари иштирокида ўтказилган бюро мажлисида кенг муҳокама қилиниб, келтирилган фактлар тўғри деб топилди. Давлатга сабзавот маҳсулотлари сотишда йўл қўйилган камчиликлар очиб ташланди ва уни тугатиш, планларни барча турлари, сон ва сифат кўрсаткичлари бўйича тўла ва ошириб бажаришга қаратилган тадбирлар белгиланди. Натижада «Москва», «1-Назарбек», «2-Назарбек», «1-Тошкент» совхозлари, «Партия XXII съезди», Алишер Навоий номли колхозларда давлатга сабзавот маҳсулотлари сотиш кўпайди. «Ташплодоовощторг» ва савдо ташкилотлари орқали аҳолига помидор, картошка, карам, қовун, тарвуз ва бошқа маҳсулотлар етказиб бериш кўпайди.

ЯНГИ КИТОБЛАР

«Ўзбекистон» нашриётида сиёсий, илмий ва оммабоп китоблар қатори қишлоқ хўжалиги, фан-техникага оид адабиётлар, справочниклар ҳам нашр этилмоқда. Китобларнинг тематикаси, мазмуни, формаси ва безаги диди баланд китобхонларнинг талабига жавоб бера олади. Қуйида яқингинада босмадан чиққан китоблардан айримларининг қисқача мазмуни билан танишасиз.

Г. А. ГАБРИЛЬЯНЦ ва Н. И. ФЕРШТАТнинг ўзбек ва рус тилида чиқарилган **«Ўзбекистонда чигитни кенг қаторлаб экиш»** номли китоби пахтачилик соҳасида ишловчи мутахассислар, деҳқонлар учун яхши қўлланмадир. Мазкур китобда чигитни кенг қаторлаб экиш бўйича илмий-текшириш ташкилотларида, республиканинг колхоз ва совхозларида тўпланган бой тажриба натижалари умумлаштирилган, янги машиналар системасига характеристика берилган, унда чигитни кенг қаторлаб экишнинг агротехника ва иқтисодий нуқтаи назардан устунлиги ҳақида гап боради.

М. М. МИРЗАЕВ, В. В. КУЗНЕЦОВ, А. С. ЧЕРЕВАТЕНКО ва бошқа авторлар коллективи томонидан яратилган **«Мева, ёнғоқ, субтропик ва резавор мева экинлари навлари»** китоби мутахассислар ва мевачилик билан шуғулланувчилар учун фойдали қўлланмадир. Рус тилида нашр этилган бу китобда республика селекционерлари томонидан кашф этилган мева навлари ҳақида ҳам батафсил маълумот берилган.

Д. МАЛИКОВнинг **«Колхозларда капитал сарфларнинг самарадорлиги»**, Ҳ. ЙУЛДОШЕВнинг **«Ўзбекистонда беда ўстириш»**, Г. ҚУМЗУЛАЕВнинг **«Иҳота дарахтзорлари барпо этиш»** номли брошюраларининг қиммати шундаки, уларда ана шу соҳаларда тўпланган бой тажрибаларни оммалаштириш кўзда тутилган.

«Центросоюз»нинг кадрлар ва ўқув юртлари бошқармаси кооператив билим юртларининг савдо бўлимлари учун дарслик сифатида чиқарган **«Саноат моллари товаршунослиги»** китобининг авторлари Д. А. АНДРУСЕВИЧ ва Б. С. ГУРЕВИЧлар. Рус тилидан ўзбек тилига таржима қилиб чиқарилган бу катта ҳажмдаги китобнинг мундарижаси бой бўлиб, химиявий бўёқ, рўзғорбоп шиша, керамика, хўжаликда ишлатиладиган металл товарлардан тортиб, мебель товарларгача бўлган хилма-хил буюмлар тўғрисида батафсил маълумот берилган. Бу китобни ўқиган киши жуда кўп нарсалар тўғрисида муфассал тушунча олади.

А. Р. ХУЖАЕВнинг **«Шимолий Фарғона геологияси ва нефтегази»** монографияси кўп йиллик илмий тадқиқот ишларининг самарасидир. Китобда Фарғонанинг геологик тараққиёти тарихи ва унинг ўзига хос томонларини ўрганиш асосида тўпланган бой тажриба, илмий хулосалар ўқувчилар диққатига ҳавола қилинади.

Р. ФАЙЗИЕВнинг **«Қишлоқда коммунистик меҳнат учун»** китобида Ўзбекистон партия ташкилотининг колхоз ва совхозларда коммунистик меҳнатни ривожлантириш, унинг форма ва методларини мукаммаллаштириш борасида амалга ошираётган тадбирлари қандай самара бераётганлиги Андижон области мисолида умумлаштирилган. Партия, совет, касаба союз, комсомол ходимлари, пропагандист ва агитаторлар, колхоз-совхоз активлари учун қўлланма сифатида чиқарилган ушбу китоб фактик материалларга жуда бойдир.

«Ўзбекистон ССР қурилиш материаллари справочниги»нинг автори А. ПИЛОСОВдир. Справочникда табиий қурилиш материалларининг хом ашё базаси ва улардан фойдаланиш имконияти тўғрисида қисқача характеристика ҳамда республикада қурилаётган ва лойиҳалаштирилаётган қурилиш корхоналари ҳақида маълумотлар берилган. Китоб қурилишларда, қурилиш материаллари саноатида ишлаётган инженерлар ва техникларга, геологлар ва экономистларга мўлжалланган.

Польша журналистлари Л. ОНИХИМОВСКИЙ ва Д. КОБЕЛЬСКИЙнинг **«Польша»** номи билан чиқарилган брошюраси ўзбек китобхонларини Польша Халқ Республикасининг тарихи, экономикаси ва маданияти билан таништиради. Китобда мамлакатнинг диққатга сазовор жойлари, халқ ҳокимияти йилларида қўлга киритилган улуғвор ғалабалар ҳақида батафсил маълумот берилган. Китоб Польшага сафарга отланган туристлар, тарихчилар ва шу ўлкани ўрганишга қизиққан китобхонларга мўлжалланган.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съезди олдидан

БИР ПИЁЛА ЧОЙ...

ОЧЕРК

Йўллар... Илгари савдо карвонлари-ю, онда-сонда олисларга отланган сайёҳларгина ўтиб қоларди бу йўллардан. Энди-чи? Бу йўллардан ғизиллаб кетаётган енгил машиналар, пахта карвонлари, колхоз, совхозларимизга тажриба алмашиш учун ва меҳмон бўлиб келаётган қардош пахтакорларнинг, чет элликларнинг қадами узилмайди. Шоирлар, ёзувчилар илҳом қидириб, созанда ва муғаннийлар қўшиқ, ўлан қидириб ўтади бу йўллардан.

Ёз, куз, баҳор кезлари ўтганмиз бу йўллардан. Илк баҳор она-Ерни ноз уйқусидан уйғотиб, унга дур тақаётган дилбар қизларнинг суҳбатида бўлганмиз. Куз, эгатлар оралаб ғўзаларга таъзим қилиб, рози дил сўзлаётган гўзалларни ёниб кузатганмиз. Субҳи саболарни, қуёшни уйқудан уйғотиб, уйқуга кузатган меҳнат соҳибларининг ёнида бўлганмиз.

Бу гал олис карвон йўлларидай ҳаёт йўлини босиб ўтган, ҳар одимида сўзлашга арзигулик ишлар қилган мухтарам аёл билан танишдик. Бир пиёла чой устида бошланган суҳбат қош қорайгунча тугамади. Фарғонанинг салқин боғлари, барваста мирзо тераклари шивирлаб турган салқин кўчалари узра оқшом қўнди. Сафар давомини эрта тонгга қолдириб, аёлга қулоқ тутдик. Умр достони, ҳаёт китобининг саҳифаларини бизга ишониб варақлай бошлаган аёлни ташлаб, ўтиб кетолмадик. Тингладик. Ўзгаларга ҳам сўзлаб беришга арзигулик ҳаёт, меҳнат йўли эди бу.

Колхоз тузумининг барча аччиқ-чучукларини тотган, ҳар бир қарич ер, ҳар тола ғўзанинг қадрига етган, ҳар қатра сув юзида қуёш кўра олган бу аёлнинг меҳнат қасидасини қоғозга тизиш мақсадимиз йўқ эди ҳали. Уни колхозчилар улуғлаб «Онахон» дейишаркан. Пахтакорлар орасида биринчи бўлиб Москвага борган, пахтаси биринчилар қаторида Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик кўргазмасига қўйилган аёл. Фарҳод ГЭСи қурилишида ном чиқарган, қўлида замбил кўтариб ишлаган. Эрк, озодлик, муҳаббат куйчиси санъаткор Турсунойнинг ўлдирилишини ўз кўзи билан кўрган бу аёл ўша мудҳиш воқеани ҳасратга тўлиб сўзлади:

— Турсунойни ўлдиришгани ҳақидаги шум хабарни далада кетмон чопиб юриб эшитдим. Кетмон қўлимдан учиб кетди, ҳушим бошимдан... Санъат осмонининг бир ёруғ юлдузи сўнди. Лекин ҳар биримизнинг юрагимизда қўшиқ, шеъриятга бўлган ҳавас учқуни аланга олди... Турсуной, Шаҳрихонлар ҳурмати биз муҳаббат, аёл, оналар, бахт ҳақида битилган ҳар бир ғазал, ҳар бир қўшиқни ёд олардик, баралла куйлардик...

Аёл чой қуйиб узатди. Суҳбат бир сония узилди.

— 1926 йиллар... бойлар қўлидаги ерлар камбағалларга олиб берилди,— деб ҳикоя қилади Энахон опа. Шундан кейин 1929 йили Фарғона область Олтиариқ район Янгиқўрғон қишлоқ Советида «Илгарига» номи билан колхоз тузилди 16 ёшимда мени шу колхозга аъзо қилиб олишди ва колхозга хотин-қизларни тортиш ишини менга топширишди. Ерни кетмонда чопиб, пахтани қўлда экардик. Колхозда ишлаш хатарли эди. Негаки, аламзада бойлар «колхозга аъзо бўлдинг», «эрими тортиб олдинг» деб, бизни ўлдириш пайида юрардилар...

УЙЧИ районидаги «Ленинград» колхозининг соҳибкорлари бу йил давлатга 24 тонна узум сотиш ҳақида ваъда беришган. Улар қилган баракали меҳнат яхши натижа берди. Узумдан мўл ҳосил етиштирилди. Суратда: кекса соҳибкорлар Пўлатбой ота Абдураҳмонов (чапда) ва Хўжамберди ота Долиевлар токзорда.

А. Юсуфбоев фотоси.

ТИЛЛАРАНГ ТЕРИЛАР

Қашқадарё областидаги «Қоракум» давлат наслчилик қоракўлчилик заводининг довруғи мамлакатимиз ташқарисида ҳам маълум. Мана бир неча йилдирки, завод чорвадорлари қоракўл териларнинг янги сортларини етиштириб келмоқдалар ва жаҳон бозорида муносиб ўрин эгалламоқдалар.

Шу муносабат билан мухбиримиз «Қоракум» давлат наслчилик заводи директори ўртоқ Қ. Хамроевга бир неча саволлар билан мурожаат қилди. Ўз меҳнат фаолиятининг кўп қисмини жамоат чорвачилигини ривожлантириш ва унинг туёғини кўпайтиришга сарфлаган ўртоқ Ҳамроев чўпонлар ва мутахассислар эришаётган ютуқлар ҳақидаги саволларга бажонидил жавоб қайтарди.

— Наслчилик заводингизда «олтин сур», «олмос сур», «кумуш сур» сортли қоракўл терилар етиштириш ишига қачон киришилган?

— Тилларанг ва кумушранг сур қоракўли терилари жаҳон чорвадорларига анча вақтдан буён маълум, — деди директор. — Бундай терилар жуда қимматбаҳо бўлишига қарамасдан, бизда жуда оз миқдорда етиштириб келинар эди. 1947 йилда совхозимиз чорвадорлари ана шундай қоракўл терилар етиштириш устида илмий ва амалий иш бошлаб юбордилар. Қоракўл совлиқлар сур рангли қўчқорлар орқали урчитилди. Бу ишга даставвал академик В. М. Юдин бизга кўмаклашди. Унинг бевосита раҳбарлиги остида ҳамда совхознинг собиқ директорлари Д. Хамроқулов, Б. Отақурбонов ўртоқларнинг иштироки билан тоза Сур совлиқлар етиштирилишига эришилди.

— Сур етиштириш иши билан фермаларда асосан кимлар шуғулланишди?

— Бу ишни биринчи галда Холбой Дўстматов, Омоншо Оллоёров, Муллаёр Тоғаев ўртоқлар чўпонлик қилаётган отарлардан бошладик. Бухоро область, Свердлов районидаги «Янги Октябрь», «Қизил меҳнат» колхозларидан, «Оёқоғитма» тажриба станцияси ҳамда Самарқанд областидаги «Қарноб», Сурхондарё областидаги Гагарин номли давлат наслчилик заводларидан келтирилган қўчқорлар яхши самара берди ва ҳозирги отарларимизнинг кўпайишига замин яратди. Биз Сур совлиқлар отарларини яратибгина қолмай, бошқа хўжаликларга ҳам боқиш учун қарийб 1000 бош қўй ва қўчқорлар сотдик.

— Тилларанг қоракўл тери берадиган совлиқлар қандай қилиб кўпайтирилди?

— Сурчилик билан иккинчи ферма шуғуллана бошлаган эди. Кейинчалик тўртинчи ферма ҳам бу тажрибани кенг қўллана бошлади. Ака-ука Омоншо ва Чўли Оллоёровлар, Қутти Курбонов, Қаюм Ўнгбоев, Нашван Муротов каби моҳир чўпонлар, Ҳайдар Исмоилов, Бобоқул Иброҳимов, Холмурод Сафаров сингари чорвачилик мутахассислари билим ва тажрибаларини аямай изланцилар. Олимлар уларга жуда катта ёрдам берди. Натижада 1947 йилдан 1966 йилга қадар Сур рангли 31584 бош қўзи олинди. Давлатга топширилган 13433 дона «олтин сур», «олмос сур», «кумуш сур» ва бошқа жимжимадор терилар хўжаликка 6-8 баравар кўп даромад келтирди. Бундай терилар жаҳон бозорида юксак баҳо олди.

— Қимматбаҳо терилар етиштириш бўйича қандай режалар белгиланган?

— Сур совлиқлар отарини янада кенгайтириш кўзда тутилган. Бунга наслчилик ишларини тағин ҳам яхшилаш йўли билан эришилади. Планга мувофиқ насллн совлиқларни йил сайин кўпайтириб борамиз. Ҳар йили бошқа хўжаликларга 200-300 бош Сур совлиқлар сотадиган бўламиз. Шу йилнинг охирига қадар Сур совлиқлар туёғини 12 минг бошга етказамиз. Бу эса наслчилик заводимиздаги жами қўйларнинг 21,4 процентини ташкил этади.

Чорвадорларимиз бу билан чегараланиб қолишмайди. Илмий ва амалий ишлар мазмуни биринчи класс элита совлиқларни 57 процентга етказишга қаратилган.

Бу ҳам чегара эмас. Яқин йиллар ичида тағин битта ферма сурчилик билан шуғулланади. Бунинг учун жуда катта илмий ишларни амалга оширишимиз ҳамда тажрибалар ўтказишимиз талаб этилади. Айни вақтда яйловларни янада кенгайтиришга, кўпроқ ўт экишга, дон, сомон, хашак жамғаришга тўғри келади. Озуқали от ҳоримаганидек, бизнинг қўйларимиз ҳам вақтида ем-хашак еб, вақтида ҳайдаб боқилса, яхши парвариш қилинса, маҳсулотини аямайди. Бинобарин, халқимиз истаган тилларанг, жимжимадор хилма-хил қоракўл терилар бундан буён ҳам кўпаяверади.

— Ем-хашак ҳақида гапирдингиз. Мустаҳкам озуқа базаси яратиш учун нималар қилиняпти?

— Чорва моллар учун етарли миқдорда озуқа жамғарган хўжалик ҳеч қачон доғда қолмайди. Буни ўтган қишнинг сабоқлари ҳам эслатиб турибди. Биз шуни алоҳида ҳисобга олиб, бу йил қўйлар учун камида уч йилга етадиган миқдорда ем-хашак тўплаяпмиз. Ҳозирга қадар 2,5 йилга етадиган хашак жамғариб, ғарамлаб қўйдик. Дағал хашак чорва моллар қишлайдиган жойларга ташиб олинмоқда ва махсус агрегатларда майдалаб қўйилмоқда.

Шу кунларда тўрттала ферманинг ҳаммасида дағал хашак жамғариш бригадалари ишлаб турибди. Бу бригадалар ишчи кучи ҳамда транспорт воситалари билан тўла таъминланган. Хашак ўриш агрегатлари бетиним ишлаб турибди. Хуллас, уч йиллик дағал хашак тайёрлаш учун ҳамма имкониятлардан оқилона фойдаланяпмиз.

— Чорвадорлар В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига қандай туҳфа тайёрлашади?

— Жуда ўринли ва керакли савол. Нега десангиз, улуғ Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги арафасида биз давлатга маҳсулот топширя бошлаймиз. Апрель ойининг иккинчи ўн кунлигидан бошлаб совлиқлар қўзилайди. Юбилей шарафига фақат аъло сортли қоракўл терилар топширишга аҳд қилганмиз. Бу йил ҳар 100 бош совлиқдан 200 тадан қўзи олган Абдураҳим Мўминов юбилей йилида бу ҳисобни 210 тага етказмоқчи. Қулли Ҳамроев, Ниёз Тангматов, Халил Ғаниев каби илғор чўпонларимиз ҳам ҳар 100 совлиқ ҳисобига бу йилги 145-150 ўрнига келгуси йилда 180 тадан қўзи олишга сўз беришган.

... Наслчилик заводи коллективи Ленин юбилейи шарафига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан адо этиш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаётганлиги кишини қувонтиради.

«ЛЕНИН, ФАН, КОСМОС» КЎРГАЗМАСИ

«Эндиликда техниканинг бутун мўъжизалари, маданиятнинг барча ютуқлари умумхалқ мулки бўлиб қолади ва бундан буён инсон ақли ва заковати ҳеч қачон зўравонлик ва эксплуатация воситаларига айлантирилмайди».

Доҳиймиз В. И. Ленининг 100 йиллик юбилейига бағишланиб Тошкент Офицерлар уйида очилган кўргазма Владимир Ильичнинг ана шу оташин сўзлари билан бошланади. Кўргазма уч бўлимдан иборат.

Биринчи бўлим В. И. Лениннинг совет фани ҳақидаги чексиз ғамхўрлиги тўғрисида ҳикоя қилади. 1918 йилнинг баҳорида В. И. Ленин Фанлар академияси диққат-эътиборини халқ хўжалиги олдида турган муҳим вазифаларни ҳал этишга жалб этган эди.

Маълумки, 1918—1924 йилларда В. И. Лениннинг шахсан ёрдами билан мамлакатимизда ўттиздан зиёд йирик илмий-тадқиқот институтлари барпо этилди. Фанлар академиясининг Физика-химиявий анализ институти, Платина ва физика-математика, Физика-техника, Марказий аэрогидродинамика, Амалий химия, электроника давлат институтлари ва бошқалар шулар жумласидандир. Бу каби муҳим маълумотлар кўргазманинг янада мазмунли чиқишига олиб келган.

Кўргазманинг иккинчи бўлими йирик олимларимизнинг фандаги катта хизматлари ҳақида ҳикоя қилади. Айниқса, кўзга кўринган йирик физик-назариётчи олим Л. Д. Ландау, квант электроникасига илмий асос солган академиклар Н. Г. Басов ва А. М. Прохоров, юқори ёруғлик электроникасини ўрганлардан бири академик И. Е. Тамм, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолари, Нобель мукофоти лауреатлари П. А. Черенков ва И. И. Франклар ҳақида маълумотлар ва уларнинг фотосуратлари ҳам кўргазмадан муҳим ўрин олган. Шунингдек, кўргазманинг мазкур бўлимида математика, химия, биология ва Ер ҳақидаги фанлар намояндалари эришган ютуқлар ҳам қисқача баён этилади.

Кўргазманинг «Космос» бўлимига кирсангиз, хаёлингиз беихтиёр коинот «сир»ларидан инсонни хабардор этган 1957 йил 4 октябрда учирилган Ернинг биринчи сунъий йўлдошидан тортиб биринчи марта инсонни космосга олиб чиққан «Восток» кемасигача бўлган давр воқеалари билан банд бўлади.

Доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллик юбилейига бағишлаб Тошкент Офицерлар уйида очилган «Ленин, Фан, Космос» кўргазмаси ғоят бой экспонатлар билан жиҳозланган. Кўргазма шу йил 1 октябргача очиқ бўлади.

Ж. ПИРМУҲАМЕДОВ.

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

МУҲАББАТ ГУЛЛАРИ

Африкада Танзания мамлакати борлигини биласиз, албатта. Ана шу тоғлар этагида, Виктория кўли соҳилларига яқин бир жойда шу қитъага хос гуллар орасида Ўзбекистон гуллари ҳам яшнаб турибди. Йил — ўн икки ой бу гуллар яшнагани-яшнаган, очилгани-очилган! Бу гулларни олис ўлкага Ўзбекистон диёридан қайси яхши одам олиб келиб экди, деб сўрашингиз турган гап. Африкада қитъанинг оқ қалпоғи деб аталган Климанжаро тоғлари этагида совет мутахассиси Ваҳоб Муродов салкам уч йилча истиқомат қилган. Бу гулларни унинг онаси Бибисора опа Фарғона водийсининг Янгиқўрғон районидаги Ойқирон қишлоғидан юборган. Меҳрибон волиданинг юборган сара уруғларини унинг нури дийдаси Африкадаги сахий заминга экиб, кўкартиришга муваффақ бўлди.

Ўша гуллар тоғ этагида ҳамон яшнаб турибди. Ваҳобжон эса соғинган диёрига қайтиб келганига, мана, икки йилдан кўпроқ бўлди. Атиргулларни кўрган африкаликлар ҳамон Ваҳобжонни, унинг меҳрибон онасини эслайдилар. Дарвоқе, Ваҳобжон ким дейсизми? Келинг, шу ажойиб фазилатли киши тўғрисида икки оғиз гапириб берайлик.

— Ватаннинг бир кафт тупроғини ҳам хусусан чет элда кўзингга тўтиё қиласан, ардоқлайсан! Мен Танзанияда танишган Ваҳоб Муродов суҳбатни шундай самимият билан қизитиб юбордики, диёримизнинг нафасини биз сездик...

Яқинда Москвада Николай Петрович Хохловнинг «По Африке без спешки» («Африка бўйлаб ошиқмасдан кезганда») деган китоби чоп қилинди. Шу қалингина китобнинг охирги боби «Круси» деб аталган. «Известия» газетасининг мухбири Николай Хохлов Африка қитъасини ошиқмасдан кезаркан, юртдошимиз Ваҳоб Муродов билан ҳам учрашиб қолди. Журналист Н. Хохлов ўзбек мутахассиси В. Муродов ҳақидаги ҳикоясини юқоридаги сўзлар — Ватан тупроғини кўзга тўтиё қилишдан бошлаган.

Биз газетхонларга Ваҳоб Муродов кимлигини Николай Хохлов ёзган ўша китоб ёрдамида таништиришга аҳд қилдик.

— Самарқанд қишлоқ хўжалик институтида таҳсил кўрган ветеринария врачи Ваҳоб Муродов,— деб ёзади журналист, — Танзаниянинг бепоён района — Шиньянгага юборилган эди. Бу район шарқи-жанубий тарафдан Виктория кўлига туташиб кетади. Ветеринарнинг иш ҳажми боқилаётган молларнинг қанчалигига қараб аниқланади. Шиньянда бир миллион 480 минг бош мол бор. Область врачи шундай хўжаликни қабул қилиб олди. Танзания маъмурлари уни ана шу лавозимга тасдиқлашган эди. Сукума, мавенза, кикуйю ва бошқа баъзи қабилалардан иборат маҳаллий аҳоли анчагина мол асраб, уни боқишга кўп вақтини сарфлайди. Ветеринар дам олиш нималигини билмайди: моллардаги қичима касалига қарши курашни қийинчилик билан йўлга қўйишга муваффақ бўлиб, олисдаги яйловдан қайтиши ҳамоно Ваҳобнинг уйи олдида янги-янги илтимос билан келган чопарлар кутиб турган бўлади. Масайлар бир корихол рўй бериб, иш ўнгидан келмай қолмасин, деб подани врачнинг кулбаси тарафга тикка ҳайдашади, гоҳо шундай бўладики, юк машинасига тушиб ёки «жип» машинасида атрофни кезиб юрадиган ва ҳамиша вақти зиқ врачни кунлаб пойлаб қолишади. Иши тобора кўпаяверди. Бу районда асосан европалик бўлган хусусий фермерлар ҳам мол боқади. Дастлаб, улар Ваҳобга ҳадиксираб қараб юришди. Шундай бир воқеа масалани ажрим қилди. Бир инглизнинг подаси кўрки бўлган зотли сигири касалланиб қолди. Эҳтиёж уни совет ветеринарига мурожаат қилишга мажбур этди. Ваҳобнинг ҳузурига келди-ю, бунақанги ҳолатларда жуда ҳам кераги бўлмаган сиёсий мулоҳазаларни ўртага солди.

— Биламан, жаноб Муродов, — деди у Ваҳобга, — рад қилсангиз ҳаққингиз бор. Балки сиз коммунистдирсиз, мен бўлсам иқрор бўлиб айтамanки, коммунистларнинг фалсафасига унча эҳтиром билан қарамайман. Ҳарна қилса ҳам биздар турли тоифадаги одамлармиз...

— Кечирасиз, мистер, — деб сўради Ваҳоб, — сиз нимани афзал кўрасиз? Мен социализм ва капитализм тўғрисида мулоҳазага тушишимни афзал кўрасизми ёки сигирингизни даволагани боришимни афзал кўрасизми? Сигирингиз қаерда? Тезроқ борайлик!

Ваҳоб серсут сигирни муолижа қилиб бўлгач, фермернинг подасини кўздан кечирди, унга бир қанча яхши маслаҳатлар берди.

— Ваҳоб, — деб сўрадим ундан, — ростини айт, сиёсат ҳақида баҳслашдингми? —

— Баҳслашганда қандоқ! Европаликлар олдида бош министрдек гапирдим. Жуда ҳам қолоқ кишилар бор. Бой, яхши кийинади, газета-журналларни ўқийди, Лондон радиосини эшитади-ю, бойларнинг қолдиқларидан қутилмаган. Ҳақиқий феодализм!

Ваҳоб ҳеч кимнинг илтимосини ерда қўймади: ҳамма ерда шифокорлик қилди.

— Қизиқ одамлар, — кунлардан бирида деди у менга, — фермернинг молини нега тузатганимни тушунишмайди. Бирор киши менинг бу ишимни «Синфий позицияларни бериб қўйиш» деб ёки пролетар туйғусини йўқотиб қўйиш деб ўйлаши мумкин. Аммо бу ерда бошқа гап бор: агар европаликка тегишли касал мол ўз пайтида даволанмаса, африкаликларнинг молларига касаллик юқтириши мумкин. Бунга қандоқ қилиб йўл қўяоламан!»

Ваҳоб Танзаниядан жўнаб кетишидан олдин уйига меҳмонларни чақириб, уларни палов дамлаб, сахийлик билан меҳмон қилди. Унинг ўзи палов пиширишга жуда моҳир. Ваҳоб район комиссаридан ўтказган дарахтларини ва ўзи эккан участкадаги гиёҳларнинг сақланишини илтимос қилди: буларнинг ҳаммаси Ваҳобнинг қўли билан яшнатилган. Чорбоғда — ҳамманинг нигоҳи тушиб турадиган жойда атиргул бор: Ўзбекистонда бу гулларни Ваҳобнинг онаси Сора ўстирган...

— Мен Танзания ветеринария бошқармасининг бошлиғи Лвеанизой жаноблари билан Ваҳоб гаплашганида бор эдим.

— Қимматли Ваҳоб — круси! — деб мурожаат қилди у Ваҳобга.— Москвадаги бошлиғингиз билан гаплашиб кўринг. Сизни биз томонга узоқ-узоқ муддатга юборсин. Сиз билан ишлаш нақадар соз! Қайтиб келинг...

Танзанияда Ваҳобни «Круси» — рус деб чақиришарди. Бунга қўшимча қилиб яна шуни айтаманки. Ваҳоб Танзанияда бўлган вақтида инглиз ва суахили тилларини ўрганди. Тошкентга у шеърлар тўпламини бостириш нияти билан қайтиб келди: ёшлигидан буён шеър ёзади. Ахир, у қизининг номини бекорга Шоира деб атамаган-да.

Қурама тоғлари орасида ҳали номи чиқмаган бир совхоз хўжалиги жойлашган. Бу хўжалик Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги «Октябрь» совхози. Ваҳоб Муродов икки йилдан буён шу совхозда директор бўлиб ишлаяпти. Совхоз бу йил давлатга 80 тонна ўрнига 278 тонна буғдой топширди, планда кўзда тутилмаган бўлса ҳам 41 тонна сут сотди. 3 минг тонна хашак ўрнига ҳозирча 2300 тонна хашак ғамлаб қўйди. Кейинги бир-икки йил ичида совхоз посёлкасида клуб, ўнта қўра, 500 та мол боқиладиган иккита молхона қурилди, анчагина ўзгаришлар бўлди.

Совхозда боғдорчиликка ҳам эътибор берилмоқда. 7 гектар майдон боғ қилинди. 30 километр янги йўл чиқарилди. 16 минг туп тут кўчати ўтқазилди. Совхоз пилла тайёрлаш планини ошириб бажарди.

Йўлдош Мирзаалиев, Нишонбой Хусанов, Нурбой Матиброҳимов сингари азаматларнинг фидокорона меҳнати туфайли совхознинг ишлари анча ўнгланиб қолди. Энди қўлга кириб келаётган ютуқларда ажойиб табиатли хушчақчақ мутахассис Ваҳобжон Муродовнинг ҳам анчагина ҳиссаси бор.

Айтмоқчи, Николай Хохлов Ваҳоб Тошкентга келгандан кейин шеърлар тўпламини нашр эттирмоқчи эди, деб ёзган эди. Шоиртабиат мутахассис Тошкентга қайтганидан кейин каттагина китоб ёзди. Бу китобдан парчалар «Шарқ юлдузи», «Фан ва турмуш» журналларида босилиб чиқди. Китоб «Ўзбекистон» нашриётининг планига мувофиқ 1970 йилда нашр этилади.

Мен Қурама тоғлари қуршовидаги совхоз ерларини айланиб чиқар эканман яна атиргулларни кўрдим. Бу гулларнинг уруғини ҳам Чортоқдан меҳрибон, мушфиқ Бибисора опа юборган. Унинг ўғлига ҳамиша қиладиган насиҳати шу:

— Болам, ерни ясат. Ўшанда тупроқ олсанг олтин бўлади.

Ваҳобжон Муродов онасининг насиҳатларига астойдил қулоқ солиб, барака топаётган йигитлардан. Ўзбек аёлининг, ўзбек заминининг гуллари Африка қитъасида яшнаб турибди. Киши бир бор бўлган жойида яхши ном қолдириш, гул ўтқазиб кетиш қандай бахт. Бу — муҳаббат гуллари. Бу гулларнинг ҳеч бир заволи, хазони бўлмайди. Бу гуллар — севги, муҳаббат, меҳр-шафқат, дўстлик гуллари ёруғ жаҳонни муаттар қилади.

Ҳамид НУРИЙ.

АМЕРИКАЛИК МУТАХАССИСЛАР ТОШКЕНТДА

СССР Госстройининг таклифига биноан Совет Иттифоқи бўйлаб сафар қилаётган зилзилага бардош берувчи қурилиш соҳасидаги Америка мутахассислари Ўзбекистонда олти кун меҳмон бўлишди.

Зилзилага бардош берувчи қурилиш илмий-тадқиқот институтининг президенти профессор Карл В. Стейнбрюг Тошкент институтлари ва қурилишлари билан танишиб чиққач, ўз таассуротларини бундай деб хулосалади: «Қуруқ гап эмас, ҳақиқий иш қилинаётган жой айни шу ер экан. Бу ерда кўрганларим — қойил қоладиган ишлар. Мени қурилиш кўлами ҳайратда қолдирди».

Шаҳар бўйлаб қилинган сафарлар, учрашувлар рўй берган вайронагарчилик манзарасини тасаввур қилишга, тиклаш ишларини ташкил этиш ва шаҳарни реконструкция қилиш билан, зилзилага қарши кўрилган чоралар билан танишишга ёрдам берди.

Американлик мутахассислар Ўзбекистон ССР Госстройида қабул қилинди, Ўзбекистон Фанлар академиясининг институтларини, лойиҳалаш ташкилотларини бориб кўрдилар. Программа тиғиз бўлишига қарамай профессор Карл В. Стейнбрюг унга қўшимча киритилишини, тўғрироқ қилиб айтилса, кўрилган бир жойнинг яна бир бор кўрсатилишини сўради. У имoратнинг оғирлигини кўтарадиган панеллардан тўққиз балли зилзилага бардош бера оладиган тўққиз қаватли уйлар монтаж қилинаётган майдонни иккинчи марта бориб кўрди. Тошкент уйсозлик комбинати жаҳонда биринчи марта шундай бинолар қуришни ўзлаштирди. Каркасларида «ясси крест» ва «ҳажмли крест» деб аталувчи бириктирувчи темир-бетон элементлар қўлланилаётган Қорақамиш массивидаги ва Навоий кўчасидаги бинолар ҳам меҳмонларда зўр таассурот қолдирди.

— Совет олимлари ва инженерларининг зилзилага бардош берувчи қурилиш соҳасидаги тадқиқотлари жаҳондаги энг юксак даражага мувофиқ келади,— деди Карл В. Стейнбрюг.— Менимча, Совет ва Америка мутахассисларининг қилаётган ишлари бир-бирларига пайваста бўлиб кета олади. Биз ер ости офатининг ҳуружига биргаликда муваффақиятли равишда қарши тура оламиз. Бизнинг Совет Иттифоқига қилган сафаримиз тажриба билан танишиш жиҳатидан ҳам, алоқаларимизни мустаҳкамлашнинг яна бир воситаси бўлиши жиҳатидан ҳам ғоят фойдалидир.

Профессор Карл В. Стейнбрюг ва АҚШ ички ишлар министрлиги геология тадқиқотлар бўлимининг илмий ходими Роберт В. Уоллес Тошкент политехника институтида лекция ўқидилар.

23 сентябрда меҳмонлар Тбилисига учиб кетдилар. (ЎзТАГ).

Чимбой районидаги «Октябрь» совхозининг Дуйсинбой Хўрозбеков бошлиқ бригадаси аъзолари шолидан мўл ҳосил етиштиришди. Улар 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан шоли олиш ҳақида ваъда беришган. Ҳозир бригадада ҳосил ўрим-йиғими қизғин давом этяпти. Суратда: Д. Хўрозбеков шолизорда.

Р. Саидов фотоси.

1931 йили Ленин комсомоли сафига ўтдим. Кейинчалик аёллар бирлашиб, колхозда стахановчи теримчилар ҳаракатини бошладик.

Ҳар куни 250-310 килограммдан пахта териб, звено бошлиғи даражасига кўтарилган Энахон опанинг обрўси, нуфузи кундан-кунга ортиб борди. Аёл энди пилла ишига ҳам қўл уриб, ҳар қути уруғдан 60 килограммдан пилла ола бошлади. 1936 йили Тошкентда пахтакорларнинг катта қурултойи бўлди, у илғор теримчилар сафида қурултойга вакил бўлиб келди. Қурултой минбаридан туриб оташин нутқ сўзлади. Илғор пахтакорларга берилган минбардан туриб у теримчилар ўртасида социалистик мусобақанинг бошланишига сабаб бўлди. Энахон биринчи бўлиб наманганлик теримчи Тожихон Асқаровани мусобақага чақирди. Шу-шу икки мусобақадош ёнига бошқалари келиб қўшилди.

Чевар теримчиларнинг иши, эришган ютуқлари билан республика қизиқадиган бўлиб қолди. Изланиш, тинимсиз меҳнат, энг муҳими — пахта ишига муҳаббат ёш теримчи шуҳратини Иттифоқимизга ёйди. 1937 йили звено бошлиғи Энахон опа Абдурасулова ўзи етиштирган олий нав пахтаси билан Москвага борди. Қишлоқ хўжалик виставкасида унинг пахтаси ҳам ярқираб турди. Опага «Виставканинг илғор қатнашчиси» деган 159024 номерли гувоҳнома ва олтин медаль берилди.

1938 йил опанинг ҳаётида унутилмас из қолдирди. У республика Олий Советига депутат қилиб сайланди. Шу йили КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинди.

1939 йили Катта Фарғона канали қурилишида ишлаш учун Энахон опа Олтиариқлик бир группа комсомолларга бошлиқ қилиб юборилди.

Улуғ Ватан уруши. Колхознинг шер йигитлари фронтга жўнади. Кетмон чопиш, далалардаги пахтани йиғиб-териб пунктларга топшириш, пилла, чорва, ферма, қурилиш ишлари аёллар зиммасида қолди. Энахон опа юзлаб энахонларга бош бўлди. Колхоздаги ишларни уддалабгина қолмай, фронтга совға-саломлар ҳам юбориб турди.

... Энахон опа инсон, она, жафокаш аёл сифатида жуда кўп хотин-қизларга раҳнамолик, оналик, устозлик қилди. Кўп қизларни ўзи тарбиялади, ўқитди, сафга қўшди. Унинг тарбияси ва кўмагида камолга етган хотин-қизлардан Тожихон Мамажонова колхознинг эътиборли аёлларидан. Унинг кўксини Ленин ордени безаб турибди. Хайитхон Каримова колхоз болалар яслисида мудира, Мўттихон Қулбекова оддийгина колхозчи эди. Ҳозир уни Социалистик Меҳнат Қаҳрамони сифатида республика танийди. Энахон опанинг меҳр булоғидан баҳра олган аёллар ҳар соҳада, ҳар жабҳада меҳнат қилишяпти. Улар тез-тез ўз устозларини эслаб, йўқлаб туришади. Ўтган йили Э. Абдурасуловага «Илғор пиллакор» нишони топширилди. Энахон опа камтар, меҳрибон аёл. Унинг юрагида ҳали орзулар мўл. Юртни, унинг соҳибжамол қизларини ипакларга ўраш ҳаёлида ёнаётган бу аёлнинг ўзи ҳам ипакдек мулойим.

Одам кўпинча ёлғиз қолганда, олис йўлга танҳо чиққанда ҳаёл суради, дейдилар. Узоқ йўл юрган одамда яна бир одат борлигини кузатганман. Узоқ йўлга кетаётган одамда орқасига ўгирилиб, босиб ўтилган йўлни кўздан кечириш одати бўлади. Бир пиёла чой баҳона бўлдию, у бизга сўзлаш баҳонаси билан босиб ўтган ҳаёт йўлини кўздан кечирди.

Унинг тақдири — бахтнинг, эзгуликнинг, саодатнинг қадрига ета оладиган, ардоқлайдиган мунис аёлнинг тақдири эди. Бу бахтни, бу эзгуликни у курашлардан, довонлардан ошиб, дарёлардан кечиб олиб ўтди. У ёшлигини, ғурурли ёшлигини, ҳароратли юрагини, азиз туйғуларини, теран ўйларини колхоз ишига, одамларга сарф этди. У ўтган йўлларда саховат, ўктамликнинг беғубор хотиралари қолди. Энахон опа мумтоз бахтга эга бўлган бир аёл. У бу бахтни авайлаш билан бирга ҳали кўп ишлар қилади.

Карвон — «оқ олтин» карвонлари ўтаётган анави йўлларга қаранг-а! Шу йўллардан кетаверсангиз, Энахон опани ва унга ўхшаган дили оташга тўлиқ, эл-юртга садоқат ишқи билан улуғ жуда кўп одамларни учратасиз.

Эътибор ОХУНОВА,
Фарғона область, Олтиариқ райони.

Ҳалқаро ҳаёт

АГРЕССОР ТАЛАФОТ БЕРМОҚДА

ХАНОЙ, 23 сентябрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам халқ Озодлик қуролли кучларининг жангчилари Куангнам вилоятида 10 сентябрдан 14 сентябргача олиб борилган жанговар ҳаракатларда Америка—Сайгон ҳарбий хизматчиларидан салкам 500 кишини сафдан чиқарилди. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари душманнинг 16 ҳарбий машинасини яксон қилдилар ва жуда кўп қурол-аслаҳа ўлжа олдилар.

ВЕНЕСУЭЛАНИНГ ПРОБЛЕМАСИ

КАРАКАС, 23 сентябрь. (ТАСС). Венесуэла ўқитувчилар федерациясининг собиқ раиси Виктор Мануэль Ороско «Насиональ» газетасида босилган суҳбатида қуйидагиларни айтди: «Венесуэлада 800 минг бола бу йил таълим бинолари етишмаганлиги сабабли мактабга кирolмади»

Ота-оналари ишсиз бўлганлиги сабабли яна бир неча юз минг бола ўқишдан маҳрум бўлиб қолди. Бу болалар оилага ёрдам бермоқ учун газета сотиш, пойафзал тозалаш ва шу сингари ишлар билан шуғулланишга мажбурдирлар.

«Насиональ» газетаси маориф соҳасидаги аҳволни «фожиали» деб атайди.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Чет эллик кузатувчиларнинг Хитойдан хабар беришларига кўра, мамлакатда ички сиёсий кураш ва Пекин сиёсий йўлининг муҳолифларига қарши оммавий репрессиялар давом этмоқда.

Турли вилоятларда тўқнашувлар бўлаётганлиги ҳақида, ҳарбий диктатуранинг янги органларида, яъни маданий революция деб аталмиш революция давомида вужудга келтирилган «революцион комитетлар»да таъсир кўрсатиш учун кураш олиб борилаётганлиги тўғрисида хабарлар келиб турибди. Шаньси, Хэбэй, Цзяньси вилоятларида ва бошқа баъзи вилоятларда қуролли тўқнашувлар бўлди. Ҳозирги режим муҳолифларини бостириш учун армиянинг йирик қўшилмаларидан фойдаланилганлиги тўғрисидаги маълумотлар матбуот саҳифаларида пайдо бўлиб қолди. Шу нарса характерлики, Хитой газеталари, жумладан «Женьминь жибао» газетаси «сиёсий душманлар»га қарши курашни кучайтиришни қаттиқ талаб этмоқдалар ва аввало партиянинг кекса кадрларини «сиёсий душман» деб ҳисобламоқдалар. Матбуот саҳифаларида «зарарли адабиёт»ни ўқиётган ва тарқатаётган кишиларга қарши репрессия чоралари қўлланилади, деб таҳдид қилинмоқда.

«Женьминь жибао» газетаси ва вилоят газеталари саноат корхоналарида саботажга қарши, «анархизм», «фракциячилик», «гуруҳбозлик»ка қарши курашга даъват этмоқдалар. Масалан, «Женьминь жибао» газетаси яқинда Сиандан олинган хабарда «уюшқоқлик ва интизомни тиклаш» учун «Дунфан хун» шахтасига ҳарбий бўлинмалар юборилганлигини маълум қилди.

Чет эл агентликларининг муҳбири кейинги вақтларда Шарқий ва Жанубий Хитойдан қочиб кета олган кишиларнинг гапларига асосланиб, қуйидагиларни хабар қиладилар: Бу районлардаги темир йўлларда, тош йўлларда диверсия қилинди. Кейинги вақтларда диверсиялар қилинганлиги сабабли Чжэцзян вилоятидан ўтадиган Шанхай — Ханчжоу ва Шанхай — Кантон темир йўлларида поездлар қатнови кўп марта тўхтатилди. Маълумки, бу вилоятда «маданий революция» давомида ҳозирги сиёсий йўлнинг душманлари билан ҳарбий маъмурлар ўртасида ғоят шиддатли тўқнашувлар бўлган эди.

«Революцион комитетлар» ўз муҳолифларини янчитиш ва уларнинг қаршилигини бостириш учун йирик шаҳарларда бошқаларга «ибрат бўлсин» деб оммавий суд уюштирмоқдалар. Яқинда Пекин стадионларидан бирида худди шундай суд — сўров ўтказилди. 17 киши ўлим жазосига ва узоқ муддат билан қамоқ жазосига ҳукм қилинди. Кантон, Ухань, Шанхай, Тайюанда ҳам бошқача фикр юритувчилардан шу тариқа қасос олинди.

Пекин пропагандаси аслида анча вақтлардан буён империализмга ва унинг агрессив сиёсатига қарши кураш олиб бормаётир. Унинг ҳамма воситаларидан ҳозир Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қарши коммунистик ва ишчилар ҳаракатига қарши фойдаланилмоқда. Коммунистик ва ишчи партияларининг Москвада ўтказилган халқаро Кенгашида қабул қилинган ва империализмга қарши курашда бирлик ҳамда жипсликни мустаҳкамлашга қаратилган қарорларга қарши жуда қаттиқ ҳужум қилинмоқда. «Женьминь жибао» газетаси Пекин тарафдори бўлган бузғунчи гуруҳларни ҳар қандай воситалардан ҳазар қилмай, Москва Кенгашининг қарорларига қарши кураш олиб боришга очиқдан очиқ даъват этмоқда. Шу мақсадда Пекинда ана шу бузғунчилар номидан турли тилларда антикоммунистик адабиёт тўқиб чиқарилмоқда, сўнгра буржуа пропагандаси бу адабиётдан социалистик мамлакатларга ва коммунистик ҳаракатга қарши олиб бораётган курашида фойдаланмоқда.

(ТАСС, 22 сентябрь).

ЭКВАДОР. Мамлакатда уй-жой етишмаслиги борган сари кўпроқ сезиляпти. Юз минглаб эквадорликлар алич капа ва чайлаларда кун кечиришга мажбур бўлмоқдалар. Суратда: Эквадор пойтахти — Кито кварталларидан бирдаги ишчилар мана шундай уйларда яшашади.

ТАСС фотохроникаси.

БОЛГАРИЯ Халқ Республикаси. Софиядаги В. И. Ленин майдони.

БТА—ТАСС фотоси.

ХАЗИНА БЎМ-БЎШ

Американинг Миссисипи штатига қарашли Файетт шаҳарчасида жуда катта воқеа юз берди. Унинг салкам бир асрлик тарихида биринчи марта негр граждани шаҳар мэри қилиб сайланди. АҚШ нинг негр аҳолиси ирқий тенглиги учун олиб борган курашида фаол қатнашган бу шаҳарнинг қора танли кишилари якдиллик билан Чарльз Эверсни шаҳар бошлиғи этиб сайладилар. Унинг акаси бундан бир қанча вақт илгари оқ ирқчилар томонидан ёвузларча ўлдирилган эди.

Лекин шаҳар бошлиғига мерос бўлишга арзигулик нарса йўқ. Шаҳарда на касалхона, на ҳамширалар бор. Аҳолининг ярми ишсиз. Шаҳарнинг бирон кўчасида тузуккина бир тротуар ҳам йўқ. Шаҳар хазинаси ҳам сичқон хассага таяниб қолганидек қоққуруқ экан: бор-йўғи 400 доллар пул қолибди.

Шаҳарнинг янги бошлиғи АҚШнинг «рангли» ирқдаги ҳамма граждaнларига хат орқали ва телевиденнеда мурожаат қилиб, ҳоли қудрат ёрдам кўрсатишни сўради.

Шаҳар эҳтиёжини қондириш учун энг камида бир миллион доллар керак. Ҳозиргача келган хайр-эҳсон базўр 80 минг долларга етади. Эверс баъзи фирмаларнинг эгаларига мурожаат қилиб, бу ерда енгил саноат корхоналари очишга уларни даъват этди. Шу тариқа у ишсизлик касофатини андек бўлса-да, камайтирмоқчи.

Шаҳар бошлиғи сайлов олди йиғилишларида берган ваъдасига кўра аҳолига қурол олиб юришни ман қилди. Шаҳар бошлиғи «Нью-Йорк пост» газетасининг муҳбири билан қилган суҳбатда ҳар қалай оқ танлилар «менга қарши кураш олиб бормаётганликлари» билан менга ёрдамлашмоқдалар деди. Аммо штат маъмурлари шаҳар бошлиғига қандай қилиб бўлса ҳам тўсқинлик қилишга уринмоқдалар. Ҳатто Чарльз Эверс шаҳар бошлиғи этиб сайланганига икки ой тўлган куни унга қилинган суиқасд фош этилди.

Г. БОРОВИК,
АПН муҳбири.

СКАНДИНАВИЯ УСТИДА БЎРОН

КОПЕНГАГЕН, 23 сентябрь. (ТАСС). Кеча Болтиқ денгизи устида кучли бўрон кўтарилди. У Даниянинг бутун майдонини, Норвегиянинг жанубий қирғоқлари ҳамда Швециянинг жанубий районларини қамраб олди. Кучли шамол дарахтларни қулатиб, уйларнинг томини учириб кетди. Скандинавия мамлакатларининг кўпгина районларида электр энергияси бериш тўхтаб қолди. Телефон алоқаси узилиб, транспорт ҳаракати издан чиқди. Ўлганлар ҳам бор.

Дастлабки маълумотларга қараганда Швеция, Дания ва Норвегияда бўрон туфайли 17 киши ҳалок бўлган. Швеция телеграф бюросининг хабар беришича Гетеборг касалхоналаридан бирига бир ярим соат давомида 50 киши келтирилган.

Даниянинг шимолий районлари айниқса катта талафот кўрган. У ердан хабар қилинишича, Скаген шаҳридаги ҳар икки уйнинг бири қаттиқ шикастланган. Норвегия газетаси «Афтенпостен»нинг хабар беришича бўрон кўп миллион крон моддий зарар етказган.

ТАБАССУМ

Эрининг туғилган кунида хотини нариги хонадан туриб, деди:

— Туғилган кунингга қандай совға олганимни хаёлингга ҳам келтиролмайсан.

— Қани, кўрсатчи?!

— Тўхтаб тур, мен уни кийиб олай.

• • •

— Кеча автобус кондуктори менга шундай тикилдики, гўё менда билет йўқдай..

— Сенчи, сен нима қилдинг?

— Ҳеч нима. Мен ҳам унга худди билетим бордай бақрайиб тураверди.

• • •

Хизматчи бошлиғига деди:

— Мен сизларда ярим ставка олиб ишлаяпман. Шунинг учун илтимос, менга ярим овозда бақиринг.

• • •

— Сира тушуна олмайман, — деди циркда бир киши ёнидаги аёлга, — бу мишиқи одамча шерларни ўргатувчи бўлишдан нега қўрқмас экан.

— Нега бўларди, у шерларнинг иштаҳасини келтирмайди-да.

• • •

— Мен уйланганимга 15 йил бўлди-ю, фақат шу аёлнинг ўзини севаман.

— Ундай бўлса хотинингиз жудаям бахтлидир?

— Ҳа, у буни билмайди.

• • •

— Уйга пиёда қайтганимиз маъқулми ёки автобусда, — сўрайди отаси ўғлидан.

— Пиёда борганимиз яхши. Лекин мени кўтариб оласиз.

БИР КАШФИЁТ СИРЛАРИ
ОБ-ҲАВО «ХАРХАШАЛАРИ»

Об-ҳаво бир неча ўн йиллардан бери бу йилдагидек инжиқлик қилмаган эди. Кўклам ва ёз ойларида қанча-қанча табиий офатлар бўлмади дейсизми! Украинанинг жанубий-ғарбий областларида ёғингарчилик ғоятда кўп бўлди. Саратон жазирамаси куч кўрсатадиган Туркманистонда эса ўн ойлик ёғин нормаси қисқа вақт ичида ёғиб ўтди. Обь дарёси сувининг кўплигидан 30 километргача кенгайиб кетди. Сибирнинг бу азамат дарёсида сувнинг бунчалик ошиб-тошиб кетиши кейинги 75 йил ичида бирон марта ҳам кузатилмаган эди. Айни пайтда Кубанда эса сув сатҳи ғоят даражада пасайди. Худди шундай ҳол Терек, Кура ва Шимолий Кавказнинг бошқа дарёларида ҳам содир бўлди.

Украинанинг жанубида, Ростов областида, Қуйи Волгада, Кубанда бўлиб ўтган довуллар, даҳшатли момақалдироқли кунларни айтмайсизми! Кавказнинг Қора денгиз соҳилидаги районида, Туапсе билан Геленжик оралиғида ҳам жуда қаттиқ бўронлар бўлиб ўтди. Шамолнинг тезлиги соатига 250-300 километргача етди.

Айниқса совуқ тушиши ёмон бўлди. Шамол тез-тез шимолдан совуқ денгиз ҳавосини «совға» қилиб турди. Ҳозирги пайтда шимол денгизлари ҳаддан ташқари музлаб ётибди. Айниқса, 1969 йилнинг қиши бу соҳада катта «хизмат» кўрсатди. Баренц денгизининг шимоли-шарқий қисмида деярли июнь ойининг охиригача муз парчалари сузиб юрди..

Ҳа, бу йил — табиат инжиқликлари тўлиб-тошган йил бўлди. Кўплаб газетхонларнинг «Об-ҳавога нима бўлди!» деб савол беришаётгани ҳам бежиз эмас. Нима учун кетма-кет бундай офатлар содир бўляпти? Бу жуда мураккаб савол. Лекин унга маълум даражада жавоб бериш мумкин. Шу муносабат билан яқинда «Профессор Визе» номидаги совет илмий-тадқиқот кемаси олиб борган қизиқ бир экспедиция ҳақида тўхталиб ўтишга тўғри келади. Бу экспедиция об-ҳавонинг икки йиллик «ҳолати»ни ўрганишга бағишланди. Экваториал стратосферада тахминан бир йил давомида 35-40 километр баландликдан 18-20 километр баландликкача аста-секин ғарбий шамоллар тушиб келади. Бир йилдан сўнг эса худди шу баландликдан шарқий шамоллар эсади. Орадан яна бир йил ўтгач, юқоридаги жараён тағин қайтарилади. Шу сабабли ҳам у икки йиллик об-ҳавонинг «аҳволи» деган ном олган.

Шу нарса аниқланганки, экваторда стратосферанинг ғарбий шамоллари ҳукм сурган пайтда кўклам бизга анча кечикиб келади. 1969 йилда эса бу кечикиш яна ҳам кўпайиб кетди. Об-ҳавонинг бундай келиши ўтган йилнинг куз фаслидаёқ қисман маълум бўлган эди. Чунки, бултур йил ўртасида экваторда стратосферанинг ғарбий йўналишдаги шамоллари кўпроқ эсиб қолгани кузатилган эди. Бу тахмин тўғри бўлиб чиқди. Атмосферада бўладиган бу икки йиллик доимий ўзгаришдан синоптикларнинг хабарлари бўлмаганда юқоридаги тахминни айтиб бўлмас эди. Бу кашфиёт бундан ўн йиллар бурун очилган эди. Об-ҳавонинг икки йиллик «ҳолати» бутун планетага оид ҳодисадир.

«Профессор Визе» кемаси 100 кун давомида Атлантика океанида Гренландия қирғоқларидан Антарктидагача сузиб борди ва яна орқага қайтди. У 50 минг километр масофани босиб ўтди, бу дунёни айланиб саёҳат қилишдан ҳам узоқдир. Энг оғир об-ҳаво шароитида ҳам, довул-бўронларда ҳам кемада илмий-тадқиқот ишлари тўхтатилмади. Маълум масофаларда икки метрдан етти метргача сув остига турли приборлар туширилди. Олимлар сув ҳарорати ва шўрлиги, унда яшайдиган тирик организмлар ҳақида бой маълумотлар олдилар. Учувчи шарлар ёрдамида синоптиклар анча чуқур қатламларгача «етиб бордилар». Қўлга киритилган маълумотларга асосан шуни айтиш мумкинки, атмосфера деярли ҳамма меридианларда қизиқ бир бўлинишга эга бўлар экан. Хўш, бу маълумотлар нималардан иборат?

Кема Антарктидага кетаётиб апрель ойида экваторни кесиб ўтаётган пайтида синоптиклар махсус асбоб-ускуналар воситаси билан стратосферанинг ғарбий шамоллари анча кучайганлиги ва улар 22 километргача паст тушганлигини кузатдилар. Антарктидадан қайтиб келинаётган вақтда ҳам, яъни июнь ойида синоптиклар экваторда яна ўша тажрибани қайтариб кўрдилар. Иккинчи кузатишдан шу нарса аниқландики, бу пайтда шамол яна ҳам пастга тушган эди.

Лекин энг асосий ва муҳим маълумот гидрологлар томонидан қўлга киритилди. Об-ҳавонинг бу йилги «тушуниб бўлмас» сирини ҳам шу мутахассислар топишди, деб бемалол айта олишимиз мумкин. Шимолий кенгликнинг 60-30 градуслари жойлашган зонада — шимолий Атлантиканинг жуда кенг территориясида сув ҳароратининг анча чуқурликкача пасайиб кетиш ҳодисаси кузатилди. Бу ердаги океан суви йиллик ўрта нормага қараганда икки даража совуқ эди. Жуда катта зонада бундай ҳодисанинг содир бўлиши ҳавонинг совишига асосий сабаб бўлган. Океаннинг бу зонадаги суви қитъалар учун «холодильник» вазифасини ўтаб, бу йилги об-ҳавони кескин ўзгартириб юборди ва атмосферанинг «асаби»ни қаттиқ қўзғатиб қўйди.

Г. СИДОРОВ,
география фанлари кандидати.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи республиканинг ҳамма районларида ҳавонинг бир оз булутли бўлиши, айрим жойларда ҳавонинг ўзгариб туриши, лекин ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида деярли ёғингарчилик бўлмайди. Шарқ томондан секундига 7-12 метр тезликда шамол эсади, 24-29, жанубда 33 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво бир оз булутли бўлиб, ёғингарчилик бўлмайди. Шарқ томондан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 10-12, кундузи 27-29 даража иссиқ бўлади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт (халқ талантлари). 9.30 — М. Содиқов чалади. 9.50 — Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча). 10.10 — Куйлар. 11.15 — «Кишилар манфаатини кўзлаб» (очерк). 11.25 — Қўшиқлар. 13.30 — Дўстларимиз эстрадаси. 15.15 — «Замондошлар». 15.30 — «Бепоён далалар» (радио композиция). 16.10 — Музикали соат (ёшлар учун). 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 17.00 — «Шарқ — рус композиторлари ижодида» (русча). 18.00 — «Халқ тўғрисида ленинча ғамхўрлик — партиянинг олий қонуни». 18.10 — «Тамара» симфоник поэмаси. 19.20 — Татар куйлари. 20.00 — «Ўзбекистон қурилишларида» радиожурнали (русча). 20.30 — Концерт (саноат ходимлари учун). 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Концерт (пахтакорлар учун). 22.20 — «Таниш куйлар». 22.40 — «Темурийлар даври маданияти симпозиуми олдидан». 23.15 — Мақомлардан парчалар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.35 — Теленгиликлар. 18.50 — Ҳунук ўрдакча (болалар учун мультфильм).

Ўзбек тилида: 19.10 — Буржуазия идеологиясига ленинча муросасизлик (суҳбат). 19.30 — В. И. Лениң туғилган кунининг 100 йиллиги олдидан. Бўрон қуши (Ҳамза номли академик драма театр спектакли олиб кўрсатилади). танаффус вақтида теленгиликлар. 22.20 — Пижама кийган учувчилар (телевизион фильмнинг учинчи серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

УҚУВ КЎРСАТИШЛАР ПРОГРАММАСИ

11.00 — Ота-оналар учун консультация (ўзбек тилида). 11.30 — Материалистик диалектика (рус тилида). 12.00 — Уқув фильми. 12.25 — Материалистик диалектика (ўзбек тилида).

12.55 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
ДЎСТЛИК ЭКРАНИ

17.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — Теленгиликлар. 18.15 — Зангори кемалар (Тошкент телестудияси ишлаган телефильм премьераси). 18.35 — Келажак уйлари (телеочерк). 18.50 — Урта Осиёнинг ўрмон бойликлари. 19.10 — Шоир Туроб Тўланинг ижодий портрети.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Сен бошлаган жойларда (кинофильм).

Рус тилида: 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.40 — Музикали фильм. 21.35 — Бизнинг уй (бадиий фильм).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/IX да Бўрон қуши, 26/IX да Шоҳ эдип.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Венгер ва совет цирки артистларининг гастроллари.

КИНО

Ёғоч санамлар сири — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1, 3 ва кеч 10 да), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 1, 3, ва 5 да) «ЧАЙКА» (кундуз 12, 4 ва кеч 10 да).

Бойқуш бевақт келади — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 2, 4, 5, кеч 7, 8, 9 ва 10 да), «МОСКВА» (кундуз 1 ярим, 5 ва кеч 7 да), «ЧАЙКА» (кундуз 2, кеч 6 ва 8 да.

Сохта Изабелла — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ўтган кунлар — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5, кеч 6-45 ва 8-30 минутда).

Тирик мурда (кундуз соат 12, кеч 6 ва 8-20 минутда), Хавфли парвоз (эрталаб соат 10, кундуз 2 ярим ва 4 да) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Асосий гувоҳ — «МОСКВА» (эрталаб соат 11-40, кундуз 3-20 минут ва кеч 9 да).

ЁЗГИ БИНОДА
(кеч соат 8 ва 10 да бошланади)

Бойқуш бевақт келади —«ФЕСТИВАЛЬ».

Ёғоч санамлар сири— «ХИВА».

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
26 сентябрь кеч соат 7 да 27 сентябрь соат 5 яримда
СССР биринчилиги учун «КРИЛЬЯ СОВЕТОВ» (Куйбишев) — «ПАХТАКОР» (Тошкент) командалари ўртасида
ФУТБОЛ.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА
26, 30 сентябрь ва 5, 8 октябрда
СОФОКЛ
«ШОҲ ЭДИП»
(икки пардали трагедия)

Спектаклда СССР халқ артистлари, Ҳамза мукофоти лауреатлари:

Шукур БУРХОНОВ ва Сора ЭШОНТЎРАЕВАлар иштирок этадилар.

Спектакль кеч соат 7 яримда бошланади.

Касса эрталаб соат 10 дан очиқ.

1969 йил 8 сентябрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совет мажлисида (Куйбишев кўчаси, 14-уй, конференц зал) филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Ф. А. Ғанихўжаев: «Аҳмаджон Табибийнинг ҳаёти ва ижоди» деган темада;

Қ. С. Тайметов: «Консонантли бирикмалар структурасининг типологиясидаги текширишлар (ўзбек, инглиз, япон ва бошқа тил материаллари асосида)» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертациялар билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

ЖУРНАЛХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

1970 йил январдан бошлаб «ЎЗБЕКИСТОН» журнали ўрнига

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг ўзбек тилида ҳар ойда чиқадиган ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий, суратли

«МЕҲНАТ ВА ТУРМУШ» ЖУРНАЛИ

нашр этила бошлайди

«Меҳнат ва турмуш» журнали совет кишиларининг меҳнат фаолиятини ҳар томонлама ёритади, республика меҳнаткашларининг илғор тажрибасини, ўзаро ёрдам, коллективизм, юксак маданият намуналарини ҳамда совет ҳаёт тарзининг бошқа жиҳатларини систематик пропаганда қилади. Журналнинг асосий вазифаларидан бири турмуш маданиятини ошириш, ҳар томонлама камол топган, жисмоний соғлом, маънавий бой коммунистик жамият қурувчиларини тарбиялаш соҳасида, кишилар онгидаги ўтмиш сарқитларини тугатиш ва уларда юксак коммунистик ахлоқ фазилатларини шакллантириш ҳамда янги социалистик традициялар ва урф-одатларни қарор топтириш соҳасида КПСС Программасида қўйилган назарий ва амалий вазифаларни амалга оширишда маҳаллий партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотларига конкрет ёрдам кўрсатишдан иборатдир.

Журналда меҳнат ва ишлаб чиқариш, коллектив ва оила, турмуш маданияти интернационал элементларининг оила ҳаётига таъсири, ижтимоий муносабат ва турмуш, шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш, колхозчилар оиласи турмушидаги эстетика, қишлоқ уйларининг қиёфаси, бўш вақт, дам олиш, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларни бартараф этиш сингари актуал темаларни ишлаб чиқишга асосий ўрин берилади.

Янги журналга ўз вақтида обуна бўлишни унутманг. Обуна баҳоси: бир йилга 3 сўм 60 тийин, олти ойга — 1 сўм 80 тийин.

«Меҳнат ва турмуш» журналига обуна «Союзпечать»нинг ҳамма бўлимлари ва агентликлари, алоқа бўлимлари иш ва ўқиш жойидаги матбуот тарқатувчилар томонидан қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

Семашко номли курортология ва физиотерапия институти коллективи поликлиника бош врачининг ўринбосари, республикада хизмат кўрсатган врач У. Ш. Шоғуломовга ўғли

ИСКАНДАРнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216, Халқаро ҳаёт — 337604, Коммунистик тарбия — 331455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604, Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 339679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 38—42. Наманган 21—88, Нукус — 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88. Урганч 34—55.

№ Б. — 224. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р — 03379.